

Aikuiskoulutusstrategian luominen logistiikka-alalle

Arto Kärkkäinen

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2013

Logistiikan koulutusohjelma
Tekniikan ja liikenteen ala

Tekijä Kärkkäinen Arto	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 10.04.2013
	Sivumäärä 83	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi AIKUISKOULUTUSSTRATEGIAN LUOMINEN LOGISTIikka-ALALLE		
Koulutusohjelma Logistiikan koulutusohjelma, tekniikan- ja liikenteen ala		
Työn ohjaaja(t) Jyväskylän ammattikorkeakoulu Sipilä, Juha		
Toimeksiantaja Savon ammatti- ja aikuisopisto, Savon koulutuskuntayhtymä Koulutuspäällikkö Hakkola, Harri		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana on Savon ammatti- ja aikuisopisto logistiikka-ala Kuopiosta. Tutkimustyön tavoitteena oli tutkia aikuiskoulutuksen tarpeellisuutta logistiikka-alalle Kuopion alueella ja laatia siihen tarvittava aikuiskoulutusstrategia.</p> <p>Tutkimuksessa selvitetään aikuiskoulutuksen tilannetta Euroopan, Suomen, Savon maakunnan ja Savon ammatti- ja aikuisopiston tasolta. Lisäksi huomioidaan Trans Edu Kuopio (kouluttaja- ja yritysysteistyöverkosto Kuopion alueella) edustajien mielipiteet ja ajatukset sekä yleisesti, mistä alalla puhutaan? Tavoitteena on luoda koulutuksia, joilla on kysyntää ja vaikuttavuutta logistiikka-alan kehittymiselle.</p> <p>Logistiikka-alan aikuiskoulutusstrategia noudattaa Savon koulutuskuntayhtymän asettamaa linjausta. Strategian laadinnan tavoitteena oli saada aikaan toimiva ja käytännönläheinen toimintamalli, mikä ohjaa jokapäiväisessä toiminnassa jokaista toimijaa. Aikuiskoulutusstrategia on saanut yleisen hyväksynnän työyhteisössä.</p> <p>Koulustarjonnan laatiminen on suoritettu tutkimuksen pohjalta. Näyttötutkinnot logistiikan perustutkintoon, ammattitutkinnot yhdistelmä- ja linja-autonkuljettajille sekä varastonhoitajan tutkintoon tulevat koulutusvalikoimaan logistiikka-alalla. Kuljettajien ammattipätevyyskoulutuksia kehitetään ja markkinoidaan tulevaisuudessa paremmin.</p> <p>Tutkimustyön ja laaditun järjestämissuunnitelman perusteella on haettu järjestämissopimus kuljetusalan tutkintotoimikunnalta. Ensimmäinen näyttötutkintona logistiikan perustutkintoon valmistava koulutus alkaa Kuopiossa 2.9.2013.</p> <p>Tulevaisuudessa jatkotutkimus on mahdollista toteuttaa koulutuksen suorittaneiden työllistymisestä ja logistiikka-alalla pysymisestä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Strategia, aikuiskoulutus, näyttötutkinnot, ammattipätevyys, logistiikan perustutkinto		

Author Kärkkäinen, Arto	Type of publication Bachelor´s Thesis	Date 10.04.2013
	Pages 83	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title CREATING AN ADULT EDUCATION STRATEGY FOR THE LOGISTICS DEPARTMENT		
Degree Programme Degree Programme in Logistics		
Tutor(s) Jyväskylä University of Applied Sciences Sipilä, Juha		
Assigned by Savo Vocational College Hakkola, Harri		
Abstract <p>The commissioner of the thesis was the Logistic Department of Savo Vocational and Adult Education Centre in Kuopio. The objective of the study was to study the need for adult education in the logistics field within the Kuopio region and create an adult education strategy.</p> <p>In the study the adult education situation in Europe, Finland, the Savo province and Savo vocational and Adult Education Centre was examined. In addition, Trans Edu Kuopio's (educator and enterprise cooperation network in the Kuopio region) representative's opinions and thoughts and general discussion in the transportation field were taken into account. The objective was to create training courses which have demand and which can influence the development of the field of logistics.</p> <p>The adult education strategy in the Logistic Department follows the course of conduct given by Savo Consortium for Education. The objective of compiling a strategy was to build a functional and practical operation model, which could guide every operator in their everyday work. The adult education strategy has gained general approval in the work community.</p> <p>Compiling education options was completed on the basis of this study. Using demonstration of skills in the logistics basic examination, vocational examinations in the lorry and bus driver education as well as warehouseman examination will be added to the education selection in the Logistic Department. Advanced driver competence training will be developed and marketed better in the future.</p> <p>Based on the study and the organizing arrangement program created, an arrangement contract has been applied from the transportation department examination committee. The first course based on skills preparing for logistics basic examination will start in Kuopio on the 2nd of September 2013.</p> <p>Further research could be done on the employment of the graduated students and remaining in the logistics sector.</p>		
Keywords Strategy, adult education, proof of skills examination, advanced driver education, logistics basic examination.		

Sisällysluettelo

Tutkimustyössä käytetyt lyhenteet:	5
1 Johdanto	6
1.1 Elinikäinen oppiminen tulevaisuuden Euroopassa	6
1.2 Elinikäinen oppiminen	6
1.3 Kasvuun ja työllisyyteen.....	7
1.4 Maakunnan kehityssuunnitelma.....	7
1.5 Savon ammatti- ja aikuisopiston aikuiskoulutussuunnitelma.....	8
2 Tutkimustyö Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalle	9
2.1 Tutkimustyön tavoitteet	9
2.2 Tutkimusongelma.....	9
2.3 Tutkimuksen rajaus.....	10
2.4 Tutkimusmenetelmät.....	10
3 Strategia ja aikuiskoulutus	11
3.1 Strategia ja sen osa-alueet	11
3.1.1 <i>Sinisen meren strategia</i>	12
3.1.2 <i>Strateginen bisnesalue (SBA)</i>	13
3.1.3 <i>SWOT- analyysi</i>	13
3.1.4 <i>Strategia kehittyvänä toimintamallina</i>	14
3.1.5 <i>Strategiaprosessi</i>	16
3.1.6 <i>Strategiaprosessin suunnittelu ja toteutus</i>	17
3.1.7 <i>Strategia ymmärrettäväksi</i>	18
3.2 Aikuiskoulutuksen nykytila	18
3.2.1 <i>Kehitys työmarkkinoilla Euroopan työmarkkinoilla</i>	18
3.2.2 <i>Kasvuun ja työllisyyteen</i>	19
3.2.3 <i>Aikuiskoulutuspolitiikka Suomessa</i>	19
3.2.4 <i>Aikuiskoulutuksen rakenne</i>	21
3.2.5 <i>Aikuiskoulutusta ohjaava lainsäädäntö</i>	22
3.2.6 <i>Aikuiskoulutus logistiikka-alalla</i>	23
3.3 Laadunhallinnan periaatteet	25
3.3.1 <i>Asiakaskeskeisyys</i>	25
3.3.2 <i>Johtamistapa</i>	25
3.3.3 <i>Henkilöstön osallistuminen</i>	26
3.3.4 <i>Prosessimainen toimintamalli</i>	26
3.3.5 <i>Jatkuva parantaminen</i>	27
3.3.6 <i>Tosiasioihin perustuva päätöksenteko</i>	27
3.3.7 <i>Osapuolia hyödyntävät suhteet toimituksissa</i>	28
3.4 Dokumentoinnin vaatimukset	28
3.4.1 <i>Asiakirjojen laatuvaatimuksia</i>	29
3.4.2 <i>Käytettävät asiakirjalajit</i>	30
3.4.3 <i>Asiakirjojen hallinta</i>	30
3.4.4 <i>Tallenteiden hallinta</i>	31
3.5 Teoriasta käytäntöön	31
4 Savon koulutuskuntayhtymä esittely	32
4.1 Savon koulutuskuntayhtymän organisaatio	32
4.2 Savon ammatti- ja aikuisopisto	33

4.3	Perustehtävä	33
4.4	Visio	34
4.5	Toiminnan periaatteet	34
4.5.1	<i>Kriittiset menestystekijät</i>	34
4.5.2	<i>Strategiset päämäärät</i>	34
4.6	Savon ammatti- ja aikuisopisto koulutuspaikkakunnat	35
4.7	Tutkintoon johtava aikuiskoulutus	36
4.8	Aikuiskoulutus tekniikan ja liikenteen alalla	36
5	Selvitys logistiikka-alan strategian perustaksi	36
5.1	Ajankohtaisia keskustelunaiheita kuljetusalalla	36
5.2	Haastattelu Trans Edu Kuopion tapaamisessa	38
5.3	Logistiikka-alan tutkintoihin kouluttavat organisaatiot Itä-Suomessa	40
5.4	Aikuiskoulutuksen nykytila logistiikka-alalla	40
5.5	TYHY – päivät Tahkovoorella	41
5.6	SWOT- analyysi	41
6	Aikuiskoulutusstrategian luominen Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalle tutkimustiedon pohjalta	43
6.1	Toiminnan kenttä Savon ammatti- ja aikuisopistossa	43
6.2	Skenaariot logistiikka-alalla	45
6.3	Luodaan tarinat eri skenaarioille	46
6.4	Visio logistiikka-alalle	46
6.5	Toiminta-ajatus logistiikka-alalle	47
6.6	Ydinosaaminen logistiikka-alalla	47
6.7	Asiakkaat ja verkostokumppanit logistiikka-alalla	47
6.8	Kehittämisen painopisteet logistiikka-alalle	48
6.9	Arvot logistiikka-alalle	48
6.10	Strategian maastoutus logistiikka-alalle	49
6.11	Toimintasuunnitelma ja kehitysohjelma logistiikka-alalle	49
6.12	”Hurautetaan logistiikka-alalle”	51
7	Aikuiskoulutukset Savon ammatti- ja aikuisopistossa logistiikka- alalla	51
7.1	Näyttötutkinnot	51
7.1.1	<i>Logistiikan perustutkinto</i>	54
7.1.2	<i>Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto</i>	55
7.1.3	<i>Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto</i>	57
7.2	Trukki ja varastoturvallisuus koulutukset	57
7.3	Työnjohtokoulutuskokeilu	58
7.4	Ammattipätevyyskoulutukset	58
7.4.1	<i>Ammattipätevyiden perustason koulutus</i>	58
7.4.2	<i>Ammattipätevyiden jatkokoulutukset</i>	59
7.4.3	<i>Ammattipätevyys kuljetusyrittäjän näkökulmasta</i>	60
7.4.4	<i>Ammattipätevyys kouluttajan näkökulmasta</i>	60
7.4.5	<i>Koulutuskeskuksen veloitteet koulutuksen järjestämisestä</i>	61
7.5	Aikuiskoulutuksen rahoitusvaihtoehdot	62
7.5.1	<i>Rahoituksella ohjataan aikuiskoulutuksen määrää</i>	62
7.5.2	<i>Tulevaisuuden rahoitusmalleja aikuiskoulutukseen</i>	63
7.6	Koulutusten markkinointi	64

8	Näyttötutkintojen järjestämissuunnitelman laatiminen logistiikan perustutkintoon	65
8.1	Perehtyminen näyttötutkintojärjestelmään	65
8.2	Logistiikan perustutkinnon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma	66
9	Hyvä tiedonhallintatapa ja laadunhallinta	69
9.1	Näyttötutkintotoiminnassa syntyvät asiakirjat	69
9.2	Asiakirjojen säilyttäminen ja arkistointi	70
9.2.1	<i>Salassa pidettävät asiakirjat</i>	<i>71</i>
9.3	Laadunhallinta ja arviointi	72
10	Pohdinta ja yhteenveto	74
	Lähteet.....	77
	Kuvaluettelo	80
	Taulukkuuettelo	80
	Liiteluettelo.....	80
	Liitteet.....	81

Tutkimustyössä käytetyt lyhenteet:

EK	Elinkeinoelämän keskusliito
ELY -keskus	Elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus
Esedu	Etelä-Savon ammattiopisto
KA	Kansallisarkisto
KOM	Komission valmistelu asiakirja
OKM	Opetus ja kulttuuriministeriö
OPH	Opetushallitus
Pkky	Pohjois-karjalan koulutuskuntayhtymä
Poweri	Kouluttaja yhteistyöverkosto; Sakky, Pkky, Ysao, Esedu ja Sami
Sakky	Savon koulutuskuntayhtymä
Sami	Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto
TE -toimi	Työ ja elinkeinotoimisto
Trans Edu Kuopio	Kuopion alueen kouluttaja- ja yritys yhteistyö verkosto
Ysao	Ylä-Savon ammattiopisto

1 Johdanto

Tässä työssä tutkitaan aikuiskoulutuksen tilaa Euroopassa, Suomessa ja Savon maakunnan alueella. Tutkimuksessa selvitetään aikuiskoulutuksen tarpeellisuutta ja mahdollisuuksia menestyä aikuiskouluttajana logistiikka-alalla Kuopiossa. Tulosten perusteella laaditaan toimenpiteet ja aikuiskoulutusstrategia Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalle. Tutkimus- ja kehitystyön tuloksena on tavoitteen mukaisesti tarkoitus esittää toimenpiteet, joiden mukaan toimimalla saadaan järjestettyä kustannustietoista ja laadukasta aikuiskoulutusta.

1.1 Elinikäinen oppiminen tulevaisuuden Euroopassa

Euroopan unioni yrittää toipua talous- ja finanssikriisistä. Työttömyysluvut ovat korkeita etenkin Etelä-Euroopassa (Bruggen julkilausuma 2010, 1), Kreikan ylivelkaantuminen ja samalla Portugalin, Espanjan ja Italian valtionvelat aiheuttavat huolta koko Euroopan tulevaisuudesta. Talouskriisi on lisännyt tarvetta uudistaa taloutta ja koko yhteiskuntaa.

Euroopan unionin tavoitteena on saada aikaan älykästä, kestäväää ja osallistuvaa kasvua. Tavoitteen toteuttamiseksi tarvitaan joustavia, korkeatasoisia ammatillisia koulutusjärjestelmiä. Erityisesti nuorten aikuisten korkea työttömyysaste on huolenaiheena. Heille olisi pystyttävä tarjoamaan sopivaa koulutusta työelämän vaatimuksia vastaaviin tarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa. (Bruggen julkilausuma 2010, 1.)

1.2 Elinikäinen oppiminen

Euroopan komissio ja unioniin kuuluvat jäsenvaltiot ovat määritelleet Euroopan työllisyysstrategiassa elinikäisen oppimisen, joka käsitetään jatkuvana ja tarkoituksenmukaisena oppimistoimintana. Tavoitteena on parantaa henkilön henkilökohtaisia taitoja, lisätä tietoja ja pätevyyttä. Elinikäisellä oppimisella ei nykykäsityksen mukaan tarkoiteta pelkästään yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen osa-alueita. Aktiivisen kansalaisuuden ja työllistettävyyden edistäminen ovat elinikäisen oppimisen kannalta toisiinsa liittyviä tavoitteita. (KOM

2000, 4.) Koulutuksen – myös ammatillisen koulutuksen – on mukauduttava tapahtuviin muutoksiin. (Eurooppa 2020 -strategia 2010, 1.)

1.3 Kasvuun ja työllisyyteen

Muuttuvassa maailmassa elinikäisellä oppimisella varmistetaan suomalaisten sivistys ja osaaminen, joille rakennetaan maan tulevaisuutta. Tärkein voimavara on osaavat suomalaiset, minkä varaan maan hyvinvointi ja elinkeinoelämän menestys perustuvat. Uuden oppiminen on edellytys tuottavuuden kasvulle, varsinkin, kun väestön ikääntyessä työpanoksen määrä ei enää kasva. Motivaatioista paras on uuden oppimisen ilo ja mahdollisuus hyödyntää uusia opittuja taitoja. Elinikäinen oppiminen parantaa yksilöiden ja yhteisöjen mahdollisuuksia selviytyä ympäristön muutoksissa sekä se ehkäisee yksilöiden syrjäytymistä. (Elinikäinen oppiminen 2010, 1.)

Työ- ja elinkeinoelämän rakennemuutos ja väestökehitys korostavat aikuiskoulutuksen kasvavaa merkitystä. Koulutuksella tulee olla selkeä asema ja tehtävä. Aikuiskoulutusorganisaatioiden on vastattava ihmisten ja työelämän tarpeisiin (Elinikäinen oppiminen 2010, 4). Yleissivistäviä ja ammatillisia koulutusjärjestelmiä olisi mukautettava yksilöllisiin tarpeisiin eikä toisinpäin. (KOM 2010, 8.)

1.4 Maakunnan kehityssuunnitelma

Tilanne työmarkkinoilla on muuttumassa työvoiman tarjonnan kääntyessä laskuun. Näihin päiviin saakka Pohjois-Savossa toimivat työnantajat ovat hyötäneet hitaasta kasvusta, joten pysyvää työvoimaa on ollut saatavilla. Tulevaisuudessa työvoiman tarjonta vähenee, koska maakunnassa on vuosia jatkunut nuorten alle 29-vuotiaiden työikäisten muuttotappio ja samanaikaisesti suurten ikäluokkien eläköityminen.

Työvoiman saatavuuteen voidaan vaikuttaa ulkoisen vetovoiman kautta ja käyttämällä olemassa olevaa väestöresurssia tehokkaammin. Tavoitteena on lisätä työikäisen väestön hyvinvointia ja osaamista. Parantamalla ammatillista osaamista, kehittämällä työyhteisöjä ja työtapoja joustaviksi sekä ottamalla huomioon varttuneet työntekijät, saadaan parannettua työ hyvinvointia ja tuot-

tavuutta. Väestön terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimalla vähennetään työkyvyn laskua terveydellisistä ja sosiaalisista syistä. Osaamista yrityksissä tuetaan järjestämällä joustavaa koulutusta. Osa koulutuksesta annetaan yritysten tiloissa. Rahoitusmahdollisuudet tulee hyödyntää tehokkaasti. (Pohjois-Savon maakuntastrategia 2013, 17–18.)

Koulutusta on kohdennettava tehokkaammin työvoimatarpeiden mukaisesti. Kouluttamalla työelämän tarpeita vastaavasti voidaan vaikuttaa oleellisesti työvoiman riittävyteen. Työvoimatarpeiden tunnistaminen nousee maakunnassa keskeiseen asemaan. Ikäluokkien pienenessä huonosti työllistävään, moninkertaiseen koulutukseen ei ole taloudellisia edellytyksiä. Kohdennettaessa koulutusta tarvitaan tiivistä yhteistyötä oppilaitosten, työnantajien ja aluekehittäjien keskuudessa. (Pohjois-Savon maakuntastrategia 2013, 20–21.)

Aikuiskoulutusta lisäämällä vastataan työvoiman ikääntymisen haasteeseen ja muuttuviin osaamistarpeisiin. Aikuiskoulutusta on tarkoitus järjestää kattavasti koko maakunnassa, tarvittaessa kiinteiden toimipaikkojen puuttuessa joustavasti esimerkiksi työpaikoilla. (Pohjois-Savon maakuntastrategia 2013, 21.)

1.5 Savon ammatti- ja aikuisopiston aikuiskoulutussuunnitelma

Aikuiskoulutus on suunniteltu Savon ammatti- ja aikuisopistolla aikuisten tarpeisiin ja elämäntilanteeseen sopivaksi. Koulutus voi olla omaehtoista, henkilö- tai työvoimakoulutusta. Näyttötutkintojärjestelmä mahdollistaa aikuisille joustavan tavan osoittaa osaamistaan. Tutkintoon valmistavan koulutuksen yhteydessä on mahdollista päivittää ja täydentää olemassa olevaa osaamista tai tarvittaessa kouluttautua kokonaan uuteen ammattiin. Tutkintoon valmistavan koulutuksen toteuttamistapa on usein monimuoto-opetusta, jossa yhdistyvät useat eri oppimistavat ja ympäristöt. Opintoihin liittyy usein etäopiskelua ja työssä oppimista. Tärkeintä oppimisessa on asioiden ymmärtäminen, luova ongelmanratkaisu ja ammatinhallinta. Aikuisopiskelu on käytännönläheistä ja samalla motivoivaa sekä haastavaa. (Aikuiskoulutuksen opas, Savon ammatti- ja aikuisopisto 2013 4.)

2 Tutkimustyö Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalle

Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalla on järjestetty toisen asteen kuljettajaopetusta syksystä 1987 alkaen. Logistiikan perustutkintoon kuljetusalalle koulutetaan autonkuljettajia, linja-autokuljettajia ja yhdistelmäajoneuvon kuljettajia. Savon ammatti- ja aikuisopistolle myönnettyssä ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvassa on annettu erityinen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 1 §:n 6 momentissa tarkoitettu työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä, jonka toimeenpanon suunnittelu on tämän tutkimuksen keskeinen teema. (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

2.1 Tutkimustyön tavoitteet

Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalla ei ole aikaisemmin ollut tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta. Alalta puuttuu aikuiskoulutusta ohjaava toimintastrategia. Logistiikka-alalla osataan opettaa opetussuunnitelman mukaisesti nuoria ajoneuvon kuljettajien ammatteihin, mikä tulevaisuudessa ei enää riitä. Tämänhetkinen aikuiskouluttaminen koostuu yksittäisistä varastointialan koulutuksista, kuljettajien ammattipätevyyskoulutuksista ja työnjohtajien koulutuskokeilusta.

Näillä perusteilla logistiikka-alalle tarvitaan toimintastrategia, minkä avulla voidaan toteuttaa maakunnallista työelämän kehittämistehtävää, minkä OKM on antanut osana koulutuksen järjestämislupaa. (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

2.2 Tutkimusongelma

Tutkimusongelmana on aikuiskoulutusstrategian luominen ja selvittäminen, siis millaisia aikuiskoulutuksia pitää pystyä järjestämään. Toinen keskeinen tutkittava ja selvitettävä kokonaisuus on näyttötutkintona suoritettavan logistiikan perustutkinnon järjestämissuunnitelma. Lisäksi on selvitettävä sekä aikuiskoulutukseen että näyttötutkintotoimintaan liittyvien asiakirjojen dokumen-

tointiohjeiston perusteet ja laadittava ohjeet. Selvitystyö tehdään myös laadunvarmistuksen perusteista.

2.3 Tutkimuksen rajaus

Tutkimus rajataan koskemaan näyttötutkintojen osalta aikuiskoulutuksena toteutettavaa logistiikan perustutkintoa. Ammattitutkintojen ja varastointialan näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmat ja sopimukset jäävät tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Aikataulullisesti ne sijoittuvat ensi syksylle. Laadunvarmistuksen tarkennus- ja laatukäsikirjan toteuttaminen suoritetaan erillisenä tehtävänä syksyllä 2013.

2.4 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena, eli kyseessä on laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimusmuodossa pyritään tutkimaan kohdetta kokonaisvaltaisesti. Lähtökohtana on todellisen toiminnan kuvaaminen. Työn empiriaosuus suoritetaan kirjoituspöytä- ja tapaus, eli Case – tutkimuksena. Kirjoituspöytä tutkimus sopii tutkimustavaksi silloin, kun on entuudestaan aiheesta olemassa valmiina helposti hankittavaa ja muokattavaa tietoa. Tutkimuksen tässä osassa ei vaadita varsinaisesti inhimillistä vuorovaikutusta muiden henkilöiden ja yritysten kanssa. Olemassa olevaa tietoa käsitellään ja muokataan sopivaksi omaan työhön. (Lahtinen, Isoviita ja Heikkilä 1998, 48.) Kirjoituspöytä tutkimus sopii hyvin tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi, koska aikuiskoulutusta ohjaa tiukasti lainsäädäntö ja OPH:n määräykset, joten valmista aineistoa on paljon ja sitä on helposti saatavissa.

Case-tutkimuksessa käytetään yleisesti useita erilaisia metodeja, kuten haastatteluja, havainnointia ja dokumenttien tutkimista, joiden tavoitteena on saada laajempi kokonaiskuva tutkimuskohteesta (Hirsjärvi, Remes, ja Sajavaara 2010, 156–160). Case-tutkimuksen kohteena on Savon ammatti- ja aikuisopisto, logistiikka-ala Kuopio. Tutkimustyössä arvioidaan aikuiskoulutuksen nykytilan ja luodaan esitys aikuiskoulutusstrategiaksi.

Kirjallisen tutkimusaineiston tueksi toteutettiin ryhmähaastattelu Trans Edu Kuopion yhteistyökumppaneille pidetyn kokouksen yhteydessä. Näiden lähteiden avulla tutkittiin mistä logistiikka-alalla puhutaan ja millainen tarve on aikuiskoulutuksen kehittämisellä Kuopion talousalueella. Havaintojen mukaan yhteistyö Trans Edu Kuopio -verkostossa on monipuolista ja verkostoon kuuluvilta yritysedustajilta saadaan viime hetken tiedon logistiikka-alan tilasta alueella. Tutkimustyössä on mahdollisuus luoda toimiva strategia logistiikka-alalle ja sellainen koulutusvalikoima, joka vastaa alueellamme toimivien yritysten koulutustarpeita.

3 Strategia ja aikuiskoulutus

Aikuiskoulutusstrategian tavoitteena on auttaa ja ohjata jokapäiväistä toimintaa logistiikka-alalla. Samalla se antaa suunnan toiminnalle, suunnittelulle ja kehittämiselle. Strategiassa kuvataan aikuiskoulutuksen toiminnot ja keinot, joilla päästään oman organisaation ja alueemme yritysten asettamiin tavoitteisiin.

Tutkimuksen lähteenä käytettävä Sinisen meren strategia sisältää jotain sellaista, mikä saa tutkijan ajattelemaan ja miettimään asioita aivan uudella tavalla. Strategiasuunnittelussa pidetään koko ajan mielessä olemassa olevan koulutustarjonta ja painopisteenä tavoitteena on luoda uudenlaista toimintaa logistiikka-alalle.

3.1 Strategia ja sen osa-alueet

Sanalla strategia ymmärretään yleisesti mihin suuntaan organisaation halutaan etenevän ja millaisia toimia se on valmis tekemään tulevaisuuden päämäärien saavuttamiseksi. Strategian tulee sisältää keinot ja menetelmät, joilla voidaan saavuttaa ennalta suunnitellun ajan kuluessa halutut tavoitteet. Hyvällä strategialla on mieleenpainuva motto. (Chan Kim, Mauborgne, ja Tillman 2005, 62.)

3.1.1 Sinisen meren strategia

Sinisen meren strategian kulmakiviä on arvoinnovaatio, jolla tarkoitetaan tilannetta, jossa tehdään kilpailusta merkityksetöntä. Siinä täytyy ajatella ja toteuttaa toimintaa uudella tavalla. Strateginen neuvo on siirtyä syvemmillle sinisille vesille ja samanaikaisesti täytyy päästä pois punaiselta mereltä. Tarkoituksena on hakeutua tiukasti kilpaillulta alalta pois tarjoamalla asiakkaille uusia, ennen kokemattomia tuotteita tai palveluita. Nämä toimenpiteet antavat enemmän tilaa toimia markkinoilla. Yrityksen tulee suuntautua uudelleen, on kyettävä ennustamaan, millaisella toimintatavalla se pystyy seilaamaan sinisillä vesillä. Kaikki, jotka pyrkivät siniselle merelle pyrkivät samanaikaisesti differointiin ja pieniin kustannuksiin. (Chan Kim, Mauborgne, ja Tillman 2005, 33–34.)

Strategia, jolla siniselle merelle päästään on suunnitelma, joka koostuu valinnoista. Valintojen tulee olla sellaisia, joilla voidaan erottautua kilpailijoista. Johtamisen merkitys korostuu strategian onnistumisessa. Hyvälläkään strategialla ei ole vaikutusta, jos se jää pelkäksi suunnitelmaksi. Johtamisen avulla organisaatio voi luoda kilpailukykyä itselleen, jonka tulee olla parempaa kuin kilpailijoilla, joka auttaa lisäarvon luomisessa.

Siniselle merelle ei ole mahdollista päästä, jos toimii hiukan paremmin ja tehokkaammin kuin kilpailijat. Toki niinkin voi menestyä, mutta miksi tyytyä keskinkertaiseen, kun samalla työllä voi tehdä paremmin? Tällöin tulee miettiä perusasioita, kysymyksiä voisivat olla.

- Millaista arvoa yritys tuottaa asiakkaille tällä hetkellä ja millaista se voisi tuottaa?
- Ketkä ovat yrityksen asiakkaita tällä hetkellä ja ketkä voisivat tulevaisuudessa olla?
- Millaisia kilpailutekijöitä kannattaa vahvistaa ja mistä on mahdollista luopua?
- Missä ovat markkinoiden tai toimialan rajat?

Sinisen meren toteutumisen kannalta nämä kysymykset tulee selvittää huolellia. (Chan Kim, Mauborgne, ja Tillman 2005.)

3.1.2 Strateginen bisnesalue (SBA)

SBA –teorian luoja, Igor Ansoff kehitti jo 1960-luvulla teorian yrityksen strategisesta bisnesalueesta. Kamenskyn (2010) mukaan SBA tarkoittaa bisneksen perustasoa ja sillä on oma kilpailustrategiansa. Kilpailuedut tulee luoda ja ylläpitää, niiden avulla toimimalla menestyään.

Toimiaksemme tehokkaasti tulee liiketoiminta segmentoida, lohkoa palasiin. Meidän tulee tuntea oma toimintamme, mitä teemme, millä toimialalla olemme. On osattava määrittää liiketoimintamme laajuus ja kuinka suurena kokonaisuutena määritämme liiketoiminnan. Ongelma on yleensä siinä, että emme kykene näkemään, mikä on toimintamme kannalta kaikkein tärkeintä. (Kamensky 2010, 92.) Tutkimushavaintojen mukaan tämän hetkisessä toiminnassa logistiikka-alalla ammattipätevyyskoulutukset ovat tärkein toimialue, mutta tulevaisuudessa koulutusten pääpaino muuttuu, sillä ne perustuvat eri tutkintoihin tai tutkintojen osiin.

3.1.3 SWOT- analyysi

Lyhenne SWOT tarkoittaa vahvuudet (Strengths), heikkoudet (Weaknesses), mahdollisuudet (Opportunities) ja uhat (Threats). SWOT -analyysillä arvioin logistiikka-alan aikuiskoulutuksen tämänhetkisen tilan ja toimintaympäristöä. Tavoitteena on saada analyysin perusteella mahdollisimman luotettava analyysi työpaikkani tämän hetkisestä tilasta. (OPH SWOT -analyysi 2013.)

SWOT- analyysi tulee tehdä ennen strategian suunnitteluvaihetta. Strategia- ja muun kehitystyön päätyttyä voidaan SWOT- analyysin tulosten perusteella ohjata prosessia ja tunnistaa toiminnan kriittiset kohdat.

Vahvuudet ja heikkoudet ovat sisäisiä tekijöitä esimerkiksi

- hyvät työelämäsuhteet voi olla vahvuus
- resurssien riittämättömyys voi olla heikkoutena.

Mahdollisuudet ja uhat ovat ulkoisia tekijöitä esimerkiksi

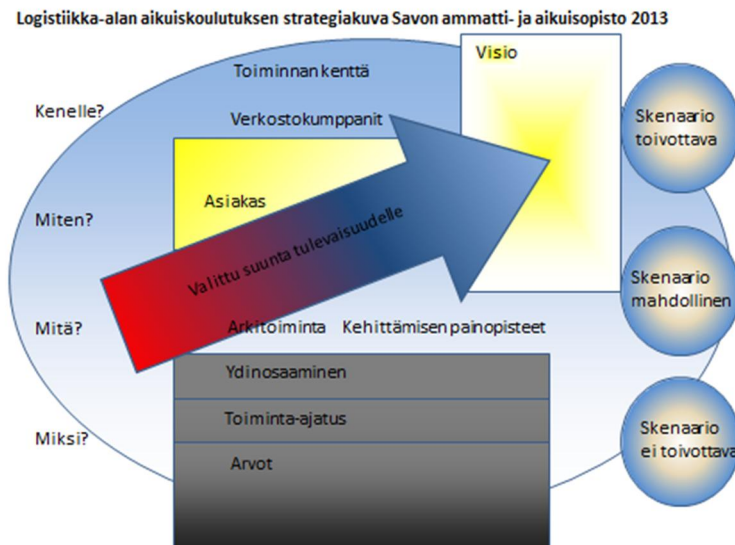
- motivoitunut ja osaava opetushenkilöstö voi olla mahdollisuus
- kilpaileva ammatillisen koulutuksen järjestäjä voi olla uhka.

SWOT- analyysi voi olla subjektiivinen – kahden eri henkilön tekemä analyysi päätyy erittäin harvoin samoihin tuloksiin, vaikka heillä on samat tiedot organisaatiosta ja sen toimintaympäristöstä. Saatuja tuloksia tulisi käyttää lähinnä suuntaa antavina, eikä niinkään velvoittavina ohjeina. Osatekijöiden kriteereiden lisääminen ja niiden painottaminen parantavat analyysin käyttökelpoisuutta. (OPH SWOT -analyysi 2013.)

3.1.4 Strategia kehittyvänä toimintamallina

Tuomen ja Sumkinin (2010) mukaan strategia on kehittyvä toimintamalli ja sen tehtävänä on aina ollut toteuttaa visio. Visiolla tarkoitetaan täsmennettyä näkemystä, millaiseksi oma organisaatio haluaa tulla. Sen tulee olla innostava, asiakkaat huomioiva ja uskottavasti mitattavissa oleva kuvaus omasta toiminnasta. (Lidroos ja Lohivesi 2010, 24.) Strategiatutkimukset ovat tuoneet uusia tarkastelunäkökulmia eri vuosikymmeninä. Vaihdellettu on myös se, ketkä osallistuvat strategianluomiseen, miten se ohjaa käytännön toimintaa sekä tulevaisuuden rakentamista. Nykyisin mielletään, että strategia on joustava ja dynaaminen kokonaismalli, jonka tekemiseen sitoutuu johto, esimiehet ja koko henkilöstö sekä asiakkaat että verkostokumppanit. Aiemmat strategiatutkimukset, niiden tulokset ja oivallukset ovat toimineet perustana tämän kokonaismallin rakentamisessa. Kokonaismallin osat muodostavat toisiaan täydentävän strategian ja se työstetään yhteisen strategiaprosessin kautta. (Tuomi, Sumkin, 2010, 25.)

Strategian kokonaiskuva

Kuva 1, strategian kokonaiskuva (muokattu Tuomi ja Sumkin, 2010, 29.)

Strategian kokonaiskuva (Kuva 1) selkeyttää ja yksinkertaistaa toiminnan tulevaisuuden suunnan. Samalla on helpompi hahmottaa miksi ja miten toimitaan tänään - huomenna - arjessa. Selvittämällä keiden kanssa tulee toimia, että saisimme vision toteutumaan, meille selviää, kuinka laajan verkoston tarvitsemme ympärillemme. (Tuomi ja Sumkin 2010, 28.)

Strategia

Strategia määrittää yrityksen / yhteisön toimintamallin ja se ohjaa toimintaa vision osoittamaan suuntaan ja sen toteutumisen. Perusta strategialle muotoutuu organisaation määrittämistä arvoista, ajatuksesta kuinka toimitaan sekä ydinosaamisesta. Perustan strategialle saamme kysymällä itseltämme:

- mitkä ovat periaatteemme ja toimitamme arvot
- ketä varten me olemme olemassa
- mitä me osaamme parhaiten (Tuomi ja Sumkin 2010, 28.)

Skenaario

Skenaariolla tarkoitetaan, millaisena näemme tulevaisuuden, onko uhkakuvia, millainen on todennäköinen ja millaisen toivomme tulevaisuuden olevan. Tulevaisuuden ajan määrittely voi kantautua aina kymmenen vuoden päähän. (Tuomi, Sumkin, 2010, 28.)

Visio

Visio on parhaimmillaan kuva tai tarina toivotunlaisesta tulevaisuudesta. Laadittaessa visiota, kannattaa miettiä seuraavia teemoja, vision tulee olla:

- uskottava, tekijöidensä näköinen
- merkittävä asiakkaalle
- kumppanuutta syventävä verkostokumppaneille.

Riittävän vahva visio antaa toiminnalle suunnan, on innostava, riittävän haastava, joka auttaa kehittymään. (Tuomi ja Sumkin 2010, 49.)

Toiminnan kenttä

Toiminnan kenttä vaikuttaa kaikkiin muihin strategisiin osiin ja antaa strategialle viitekehyksen. Toimintakentällä selvitetään millaisessa toiminnassa olemme mukana. (Tuomi ja Sumkin 2010, 29 - 37.)

Asiakkaat

Asiakkaat saamme selville kun mietimme, mitä varten teemme työtämme, mitä varten olemme olemassa? (Tuomi ja Sumkin 2010, 29.)

Strategian kokonaiskuvaan liittyy olennaisena osana aikajänne, kuinka toimimme tänään ja mitä meidän täytyy tehdä toisin tai paremmin, jotta saavutamme toivotunlaisen tulevaisuuden. Toimimalla strategian mukaisesti ja valitsemalla strategiaa tukevat kehittämisen painopisteet voidaan strategia maastouttaa osaksi arkitoimintaa. (Tuomi ja Sumkin 2010, 30.)

3.1.5 Strategiaprosessi

Strategiaprosessin johtamista vaaditaan, jotta strategia saadaan muutettua arkitoiminnaksi. Prosessin aikana määritetään strategian osat, muodostetaan kokonaiskuva ja se maastoutetaan organisaation kaikille tasoille. Strategiaprosessi sisältää yhdessä tekemisen ja käytäntöjen suunnittelua ja aikataulusta. Hyvin suunniteltu ja toteutettu strategiaprosessi on koko organisaation yhteinen oppimisprosessi. (Tuomi ja Sumkin 2010, 30.)

Strategiaprosessi aloitetaan esimerkiksi tulevaisuustyöpajalla, johon mahdollisesti osallistuvat myös keskeisimmät yhteistyö- ja sidosryhmät, joilta on mahdollista saada oivalluksia ja ideoita organisaation ulkopuolelta. Johtoryhmässä tehdään strategiatyön linjaukset, mutta strategia työstetään yhdessä johdon, esimiesten ja henkilöstön kanssa. (Tuomi ja Sumkin 2010, 30.)

Strategiaprosessi on ymmärrettävä yhteiseksi ja toistuvaksi oppimisprosessiksi. Strategian uudistaminen edellyttää koko henkilöstöltä sitoutumista, motivaatiota sekä halua muuttaa entisiä toimintatapoja. Strategian luomisella on monesti pitkät perinteet ja siksi toimintatapojen uudistaminen edellyttää myös harjoittelua ja pitkäjänteisyyttä. (Tuomi ja Sumkin 2010, 30.)

Kehittämisprosessit onnistuvat kuitenkin parhaiten, kun organisaatioiden vastuuhenkilöt ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa, seuraamassa ja arvioimassa niiden etenemistä. Työntekijät voivat osallistua kehittämisprosessin toimintaan oman osaamisensa mukaisesti. Uuden oppiminen on aina prosessi, joka vaatii harjoittelua – niin yksilöiden kuin organisaatioidenkin osalta. (Tuomi ja Sumkin 2010, 31.)

Muutosvastarinta

Muutosvastarinta liittyy usein strategiaprosessien aloitukseen tai niiden läpivientiin organisaatioissa. Se on muistutus päättäjille ja sen syyt tulee selvittää hetimiten. Syinä saattaa olla oma epävarmuus tulevasta, huonosti mennyt edellinen kehitysprosessi tai epäilyksi että siitä ei ole mitään hyötyä omassa työssä. Muutosvastarintaa on mahdollista vähentää hyvällä tiedottamisella, se antaa oivan mahdollisuuden arvioida kriittisesti tulevaa strategiaprosessia niin suunnittelun kuin toteutuksenkin osalta. Tästä saatu tieto tulee hyödyntää hyvin strategiaa kehitettäessä. Muutosvastarinta ei saa kuitenkaan pysäyttää prosessin etenemistä. (Tuomi ja Sumkin 2010, 31.)

3.1.6 Strategiaprosessin suunnittelu ja toteutus

Strategiaprosessia on mahdollista viedä eteenpäin esim. skenaariotyöpajalla, jonka tulosten pohjalta organisaationjohto yhdessä avainhenkilöiden kanssa

valmistelee organisaatiolle pohjan uutta strategiaa varten. Tämän jälkeen strategia siirtyy eri yksiköiden ja tiimien työväliseksi. Aikataulutusta tulee miettiä ennalta, milloin eri yksiköiden tulee esitellä omat strategiset linjaukset. Prosessin kulkuun ja aikataulutukseen sovitaan myös johdon ja avainhenkilöiden yhteinen kokoontuminen ja koko muun organisaation kokoavat tilaisuudet. (Tuomi ja Sumkin 2010, 32.)

3.1.7 Strategia ymmärrettäväksi

Strategiakäsitteiden avulla saadaan luotua kokonaiskuva organisaation strategiasta. Strategia kokonaisuus muodostuu pienistä osa-alueista, jotka ovat suhteessa toisiinsa. Tällä tavalla strategian kokonaiskuva hahmottuu ja sen merkitys työväliseksi paranee. (Tuomi ja Sumkin 2010, 37.)

3.2 Aikuiskoulutuksen nykytila

3.2.1 Kehitys työmarkkinoilla Euroopan työmarkkinoilla

Euroopan kansalaisista 25 – 64-vuotiaista noin 76 miljoonaa on tällä hetkellä heikosti koulutettuja tai täysin vailla koulutusta. Liian monta 18 – 24-vuotiaasta jättää koulunsa kesken tai jää kokonaan ilman tutkintoa. Koulunkäynnin keskeyttämiseen tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä. Cedefopin (Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus) laatiman selvityksen mukaan tällä vuosikymmenellä tarvitaan lisää keski- tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Tämä johtuu osittain nopeasta teknologioiden kehityksestä. Vastaavasti heikosti koulutettujen työllistymismahdollisuudet heikkenevät. Ennen alhaista taitotasoa edellyttäneisiin tehtäviin vaaditaan yhä useammin keski- tai korkea-asteen tutkinto. Henkilöillä, joilla ei ole lainkaan tutkintoa on tulevaisuudessa vaikeampaa löytää itselleen sopivaa työtä. (Bruggen julkilausuma 2010, 2.)

Tulevaisuudessa Euroopan työmarkkinoilla väestö ikääntyy ja työmarkkinoille tulee yhä pienempiä ikäluokkia. Tästä johtuen aikuiset ja etenkin ikääntyneet

joutuvat päivittämään, laajentamaan taitojaan ja osaamistaan ammatillisen täydennyskoulutuksen avulla. (Eurooppa 2020 –strategia 2010, 4.)

3.2.2 Kasvuun ja työllisyyteen

Muuttuvassa maailmassa elinikäisellä oppimisella varmistetaan suomalaisten sivistys ja osaaminen, jolle rakentuu maamme tulevaisuus. Tärkein voimavaramme on osaavat suomalaiset, jolle maamme hyvinvointi ja elinkeinoelämän menestys perustuu. Uuden oppiminen on edellytys tuottavuuden kasvuille, kun väestön ikääntyessä työpanoksen määrä ei enää kasva. (Elinikäinen oppiminen 2010, 1.)

Motivaatioista paras on uuden oppimisen ilo ja mahdollisuus hyödyntää uusia opittuja taitoja. Elinikäinen oppiminen parantaa yksilöiden ja yhteisöiden mahdollisuuksia selviytyä ympäristön muutoksissa, sekä se ehkäisee myös yksilöiden syrjäytymistä.

Suomi on määrätietoisesti laajentanut koulutusmahdollisuuksia jo pitkään. Maailma on muuttunut menneinä vuosikymmeninä, joka haastaa nykyisen koulutusjärjestelmämme. Pelkästään hallinnon ja organisaatorakenteiden uudistaminen ei riitä, vaan tarvitaan uutta oppimisen kulttuuria. Tämä uusi kulttuuri tulee perustua vuorovaikutukseen, osaamisen tunnistamiseen ja yksilöllisiin opin polkuihin. Oppimista on mahdollista saada harrastuksissa, arjessa ja työpaikoilla. Tämän hyväksyminen tulee muuttamaan opettajatyötä ja oppilaitoskulttuuria. (Elinikäinen oppiminen 2010, 1.)

3.2.3 Aikuiskoulutuspolitiikka Suomessa

Elinikäisen oppimisen merkitys korostuu muuttuvassa maailmassa läpi koulutusjärjestelmän ja työuran. Osaamistarpeisiin vaikuttavat väestönkehitys, elinkeinorakenteiden ja julkisen sektorin muutokset, globalisaatio sekä teknologinen kehitys. (EK 2013.)

Tulevaisuudessa elinkeinoelämän työvoimatarpeista on huolehdittava huomioiden osaamistarpeet. Lisäksi on huomioitava koko aikuisväestön koulutus- ja sivistysmahdollisuudet sekä vahvistettava yhteiskunnan eheyttä ja tasa-arvoa. Aikuiskoulutuspolitiikalla tuetaan pyrkimyksiä työurien pidentämiseen. Ihmiset tarvitsevat työuran aikana mahdollisesti kolme - neljä eri ammattia, ennen eläkeikää. Koulutusta tarvitaan työllisyysasteen nostamiseen, tuottavuuden parantamiseen, monikulttuurisuuden vahvistumiseen sekä elinikäisen oppimisen edellytysten toteutumiseen. (OKM 2013.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön aikuiskoulutuspolitiikan yksikkö vastaa toimialaan kuuluvan koulutuksen kehittämisestä. Ministeriön yhteydessä toimii myös Elinikäisen oppimisen neuvosto, joka käsittelee koulutuksen ja työelämän väliseen yhteistyöhön sekä elinikäisen oppimisen edellytyksiin ja aikuiskoulutuspolitiikan kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Opetustoimen henkilöstökoulutuksen neuvottelukunta edistää opetustoimessa työskentelevän henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä. (OKM 2013.)

Osaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä yhä suurempi osa tapahtuu työpaikoilla ja työn ohessa. Työpaikoilla aidossa työympäristössä ja työtilanteessa tapahtuva opiskelu on keskeinen osa ammattitaidon oppimista, varmistamista ja kehittämistä. Tarvitaan tiivistä koulutusorganisaatioiden ja työyhteisöjen yhteistyötä, jossa molempien tahojen osaaminen ja innovatiivisuus hyödynnetään. Oppilaitosten tulee jalkautua työpaikoille, painottaen EK:n koulutuspolitiikasta vastaava johtaja Markku Koponen. (EK 2013.)

Tavoitteet tälle vuosikymmenelle

Hallituksella on tavoitteena saada suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa suomalaisen osaamista ja kilpailukykyä. Työikäisen väestön vähentyessä ja nuori-ikäluokkien pienentyessä, tulevaisuuden haasteena on turvata työntekijöiden korkea osaamistaso ja työvoiman riittävyys aloittain ja alueittain. Koulutuspolitiikkaa rakennetaan elinikäisen oppimisen periaatteelle. (Hallitusohjelma 2013.)

Koulutusmahdollisuuksia parannetaan

Tämän hetkinen aikuiskoulutus on tarjontapainotteista, eikä eri koulutusorganisaatioiden tarjonta välttämättä vastaa yksilöiden tarpeita. Koulutustarpeeseen vaikuttaa yksilön koko aiempi koulutus-, työ- ja elämänura, mikä synnyttää mitä erilaisimpia koulutustarpeita. (OKM 2012, 54.)

Tulevaisuuden haasteena on kehittää koulutusjärjestelmää kysyntäpainotteiseksi. Kansalaisten koulutuskysyntä voisi aiempaa paremmin vaikuttaa koulutuksen sisältöihin ja tavoitteisiin. Kysyntäpainotteisessa koulutusjärjestelmässä julkisten resurssien kanavointi tulisi uudistaa, joka tapahtuisi kansalaisten kautta. Koulutustarjonta ja niiden sisältöjen vertailtavuutta tulisi parantaa. (OKM 2012, 54.)

Kansalaisilla olisi ”aikuiskoulutustilinsä” avulla mahdollista hankkia itselleen sopivia, yksilöllisiä tarpeitaan vastaavaa aikuiskoulutusta. Aikuiskoulutustilijärjestelmä soveltuisi parhaiten lyhytkestoiseen osallistumiseen, osa-aikaiseen opiskeluun ja täydentäisi siten aikuisten tutkintoon johtavaa ja muuta pitkäkestoisista aikuiskoulutusta. Selvityksen kohteena on, että jokaiselle työntekijälle kertyisi työsuhteen aikana koulutusoikeutta, jota olisi mahdollista käyttää työsuhteen aikana tai työsuhteen päätyttyä oman ammattitaidon kehittämiseen. (OKM 2012, 54.)

3.2.4 Aikuiskoulutuksen rakenne

Aikuiskoulutus on aikuisille järjestettyä ja suunnattua koulutusta. Koulutus voidaan jakaa kolmeen eri päätyyppiin.

1. Työvoimakoulutukseen, josta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö
2. Omaehtoinen koulutus, josta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö
3. Henkilöstökoulutukseen, joka kuuluu työnantajan järjestämiin koulutuksiin.

Ammatillisissa, tutkintotavoitteisissa aikuiskoulutuksissa opinnot johtavat perustutkintoihin, ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin. Opiskelu voi olla kokoaikaista, työn ohessa, iltaisin ja/tai viikonloppuisin. Koulutusta järjes-

tetään pääasiassa monimuotokoulutuksena, jolloin voidaan taata joustavasti mahdollisuudet työssäkäyntiin. Koulutusta järjestetään myös enemmässä määrin verkko-opetuksena. Mahdollista on myös hakeutua nuorisokoulutuksiin päätoimiseksi opiskelijaksi, mikä toteutuu ainoastaan arkipäivisin. Merkittävä osa oppimisesta tapahtuu työpaikoilla, normaaleja työtehtäviä tehden työpaikkaohjaajan opastuksessa. Tietoverkkojen mahdollistamat oppimisympäristöt ovat myös mahdollisia koulutusmuotoja. (OKM 2013.)

3.2.5 Aikuiskoulutusta ohjaava lainsäädäntö

Aikuiskoulutusta järjestetään monilla koulutuksen osa-alueilla. Säädökset ovat suomeksi ja ruotsiksi valtion säädöstietopankki Finlexistä. Ajantasainen säädösten tietokanta sisältää päivitettyt säädöstekstit, joissa lakiin tai asetukseen tehdyt muutokset on kirjoitettu säädöstekstin sisään. Tietokannasta voi hakea myös säädöskäännöksiä sekä opetusministeriön antamia alemman tason säädöksiä eli määräyksiä ja ohjeita.

Aikuiskoulutusta sääteleviä lakeja ja asetuksia:

- (628/1998) perusopetuslaki ja asetus (852/1998)
- (629/1998) lukiolaki ja asetus (810/1998)
- (631/1998) laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta ja asetus (812/1998)
- (630/1998) laki ammatillisesta koulutuksesta ja asetus (811/1998) sis. tietoa valmistavasta ja oppisopimuskoulutuksesta
- (351/2003) ammattikorkeakoululaki ja asetus (352/2003)
- (558/2009) yliopistolaki ja asetus yliopistojen tutkinnoista (794/2004)
- (632/1998) laki vapaasta sivistystyöstä ja asetus (805/1998)
- (806/1998) asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
- (964/2004) laki- ja asetus yleisistä kielitutkinnoista (1163/2004)
- (1295/2002) laki- ja asetus julkisesta työvoimapalvelusta (1344/2002)

TE -toimisto tai ELY -keskus hankkivat tai järjestävät työvoimapalveluna työnvälityspalveluita, työvoima-aikuiskoulutusta. Työmarkkinoiden toimivuutta edistetään julkisella työvoimapalvelulla. (OKM 2013.)

3.2.6 Aikuiskoulutus logistiikka-alalla

Aikuisten on mahdollista opiskella kuljetusalan perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja näyttötutkintona. Logistiikan perustutkinnon suorittamalla tutkinnonsuorittaja saa valmiudet työskennellä alan perustehtävissä, ammattitutkinnon suorittanut on alansa ammattilainen ja erikoisammattitutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus toimia esimiestehtävissä. (OPH 2013.)

Logistiikan perustutkinto

Logistiikan perustutkinnon suuntautumisvaihtoehdot ovat kuljetuspalvelujen ja varastopalvelujen koulutusohjelmat.

Kuljetuspalvelujen koulutusohjelman suorittanut osaa toimia turvallisesti, taloudellisesti ja ympäristöystävällisesti liikenteessä. Hän tuntee ajoneuvonsa liikennekelpoisuuden vaatimukset ja osaa varmistaa kuljettamansa kuorman. Tutkinnon suorittanut osaa suorittaa ajoneuvoon normaalit huoltotoimet ja tarkastaa lisälaitteiden turvallisen toiminnan. Hänen tulee osata käyttää yleisimpiä kuormankäsittelylaitteita sekä kuormata ajoneuvo säädösten ja määräysten sallimaan maksimikuormaan. Lisäksi ammattitaitovaatimukseen kuuluu asiakaspalvelu ja toiminta kuljetusalan viestintävälineillä. Tutkinnon suorittajilla on mahdollisuus erikoistua autonkuljettajaksi, linja-autonkuljettajaksi tai yhdistelmäajoneuvon kuljettajaksi. (Logistiikan perustutkinto 2009.)

Varastopalvelujen koulutusohjelman suorittaneella on mahdollisuus toimia varastonhoitajana kaupanalalla, terminaaleissa ja tuotantolaitoksissa. Työn kuvaan kuuluu kaikki varastoinnin toiminnot mm. tavaran vastaanottaminen, varastointi, kerääminen ja lähettäminen. Hänen tulee osata käyttää yleisimpiä kuormankäsittelylaitteita, varaston tietoteknisiä laitteita sekä koostaa kuljetettavia yksiköitä huomioiden tuotteiden käsittelymerkit, sekä osoite- ja pak-

kausmerkinnät. Hän kykenee hoitamaan varastokirjanpidon käsin tai tietotekniikkaa hyväksi käyttäen sekä tuntee yleisimmät varastointiin kuuluvat asiakirjat. (Logistiikan perustutkinto 2009.)

Ammattitutkinnot

Ammattitutkinnot on mahdollista suorittaa näyttötutkintona, jossa tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa näyttötutkintotilaisuudessa. Kaikki ammattitutkinnot on tarkoitettu henkilöille, joilla on useamman vuoden työkokemus omalta alalta. Ennen näyttötutkintoa suoritetaan henkilökohtais-
tamis – prosessi, jossa selvitetään aikaisempi työkokemus ja koulutus. Tämän jälkeen katsotaan valmistavankoulutuksen- tarpeellisuus ja kesto. Ammattitutkinnot on mahdollista suorittaa myös, ilman valmistavaa koulutusta, tulla suoraan tutkintotilaisuuteen. (OPH 2013.)

Yhdistelmäajoneuvon kuljettajan ammattitutkinnon suorittajalla tulee olla CE - luokan ajo-oikeus ja kaikki muut tutkinnonperusteissa mainitut pätevyudet. Linja-autonkuljettajan ammattitutkinnon suorittajalla tulee olla D-luokan ajo-oikeus.

Työnjohtokoulutuskokeilu

Opetusministeriö käynnisti työnjohtaja koulutuskokeilun 1.9.2009 alkaen. Koulutuskokeilu aloitettiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 23 §:n nojalla. Työnjohtokoulutuskokeilussa on mukana kaksitoista koulutuksen järjestäjää. Työnjohtokoulutus täydentää ja tukee olemassa olevia koulutusvaihtoehtoja erikoisammattitutkintoihin ja ammattikorkeakoulututkintoihin. Koulutuskokeilu päättyy joulukuussa 2014, todennäköisesti liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto ja työnjohto koulutus yhdistyy yhdeksi koulutusohjelmaksi. Koulutuskokeilun laajuus on kuljetusalalla 80 opintoviikkoa, joka vastaa n. 2400 tuntia opiskelutyötä. Henkilökohtaistamisessa selvitetään opiskelijan aikaisempi koulutus ja työkokemus. Tämä vaikuttaa koulutusaikaan, joka voi yksilöllisesti vaihdella puolesta vuodesta kahteen vuoteen. (OPH 2013.)

3.3 Laadunhallinnan periaatteet

Tässä yhteydessä esitetään tutkimusnäkökulma laadunhallintajärjestelmään. Huomioitavat asiat on esitetty tiivistettynä ja niissä osoitetaan, kuinka niiden avulla voi luoda perustan suorituskyvyn parantamiselle. Ohjeistus on laadittu ISO 9000 -sarjan kansainvälisistä laatustandardeista ja niihin liittyvistä ohjeista. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.1 Asiakaskeskeisyys

Organisaatioiden ollessa riippuvaisia asiakkaistaan niiden tulisi ymmärtää asiakkaiden nykyiset ja tulevat tarpeet. Lisäksi tulee täyttää asiakkaiden vaatimukset sekä pyrkiä ylittämään niiden odotukset. Reagoimalla nopeasti ja joustavasti markkinatilanteisiin on mahdollisuus kasvattaa tuottoa ja markkinaosuutta. Asiakasuskollisuuden parantuessa päästään jatkuvaan liikesuhteeseen ja voidaan vakiinnuttaa paikka asiakkaan kumppanina. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Asiakaslähtöisyydellä tarkoitetaan, että tunnetaan asiakkaiden tarpeet ja odotuksia tutkitaan sekä niitä ymmärretään. Organisaation tavoitteet ovat sidoksissa asiakkaiden tarpeisiin ja odotuksiin. Lisäksi on hyvä tiedostaa asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset ja tarpeet. Mitataan asiakastyytyvää ja reagoidaan mittaustuloksiin. Asiakassuhteiden hallinta pidetään järjestelmällisesti hallinnassa. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.2 Johtamistapa

Organisaation tarkoituksen ja suunnan määrittävät johtajat. Heidän tulee luoda ja ylläpitää sisäistä ilmapiiriä, missä henkilöstö voi täysipainoisesti osallistua organisaation tavoitteiden saavuttamiseen. Toimintoja arvioidaan, linjataan ja toteutetaan yhdenmukaisella tavalla sekä väärinkäsitykset organisaation eri tasojen välillä minimoidaan. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Johtamisen tuloksena kaikkien sidosryhmien, mukaan lukien asiakkaiden, omistajien, henkilöstön, toimittajien, paikallisen yhteisön ja koko yhteiskunnan,

tarpeet otetaan huomioon. Kaikilla organisaatioon kuuluvilla henkilöillä tulee olla selvä näkemys organisaation tulevaisuudesta ja riittävän haastavia tavoitteita. Organisaation kaikilla tasoilla luomalla ja ylläpitämällä yhteisiä arvoja, oikeudenmukaisuutta sekä eettisiä malleja, rakennetaan luottamusta ja poistetaan pelkoja. Antamalla henkilöstön käyttöön tarvittavat resurssit, koulutusta ja vapaus toimia vastuullisesti ja velvollisuudentuntoisesti saadaan sitoutumista työntekoon lisättyä. Innostamalla ja antamalla tunnustusta henkilöstön saavutuksista saadaan työyhteisö entistäkin ”parempaan iskuun”. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.3 Henkilöstön osallistuminen

Henkilöstö on olennainen osa organisaatiota. Henkilöstön täysipainoinen osallistuminen mahdollistaa kykyjen hyödyntämisen organisaatiossa. Organisaation henkilöstö on motivoitunut ja sitoutunut toimintaan. Tavoitteiden saavuttamisessa kannustetaan innovatiivisuuteen ja luovuuden käyttöön. Henkilöille annetaan vastuuta ja he vastaavat omista suorituksistaan. Henkilöstöä kannustetaan myötävaikuttamaan jatkuvaan parantamiseen. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Henkilöstön osallistumisen tuloksena ymmärretään oma rooli organisaatiossa ja osallistumisen tärkeys kokonaisuuden kannalta. Osataan tunnistaa omaa suorituskyyä rajoittavat tekijät. Otetaan vastuu ongelmista ja niiden ratkaisemisesta. Jokainen henkilö etsii aktiivisesti mahdollisuutta parantaa omia kykyjä, tietoja ja taitoja. Oppia on mahdollista saada, jaettaessa kokemuksia ja tietoa vapaasti toisten kanssa sekä puhutaan avoimesti ongelmista ja asioista. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.4 Prosessimainen toimintamalli

Haluttu tulos saavutetaan tehokkaammin, kun toimintoja ja niihin liittyviä resursseja johdetaan prosesseina. Tehokkaalla resurssien käytöllä lyhennetään suoritusajoja ja alennetaan kustannuksia. Lisäksi saavutetaan entistä pa-

remmat, johdonmukaiset ja ennustettavissa olevat tulokset. Toiminta on tavoitteellista ja kehityskohteet voidaan priorisoida paremmin.

Prosessimaisen toimintamallissa käytetään jäsentyneitä menetelmiä määrittelemään ne toiminnot, joilla päästään haluttuihin tuloksiin. Toimintamallissa luodaan selvät vastuut ja velvollisuudet avaintoimintojen johtamiseen sekä tunnistetaan niiden rajapinnat organisaation toiminnoissa. Keskitetään tekijöihin, esim. resurssit, menetelmät ja materiaalit, jotka parantavat organisaation avaintoimintoja. Asiakkaisiin, toimittajiin ja muihin sidosryhmiin kohdistuvat toimintojen riskit, seuraukset ja vaikutukset tulevat arvioitiin mukaan. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.5 Jatkuva parantaminen

Organisaation pysyvänä tavoitteena tulee olla kokonaisvaltaisen suorituskyvyn jatkuva parantaminen. Parantamistoimet tulee olla linjattuna organisaation strategiaan tavoitteisiin kaikilla tasoilla. Organisaatiolla tulee olla joustavuus tarttua nopeasti eteen tuleviin mahdollisuuksiin ja tilaisuuksiin. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Jatkuvan parantamisen tuloksena saadaan johdonmukainen organisaation laajuinen lähestymistapa, jossa henkilöstölle tarjotaan työkaluja ja menetelmiä ja niihin liittyvää koulutusta. Tavoitteena on organisaatiossa työskentelevien henkilöiden, tuotteiden, prosessien ja järjestelmien jatkuva parantaminen. Määritetään tavoitteet ohjaamaan jatkuvaa parantamista ja luodaan mittausmenetelmät niiden seuraamiseksi. Mitattujen tulosten perusteella tunnistetaan ja tunnustetaan parannukset. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.6 Tosiasioihin perustuva päätöksenteko

Päätöksenteko perustuu tiedon ja informaation analysointiin. Aikaisempien päätösten tehokkuus voidaan osoittaa viittaamalla aikaisempiin tositapahtumiin. Lisäksi siihen tulee paremmat mahdollisuudet katselmoiteihin sekä mielipiteiden ja päätösten kyseenalaistamiseksi sekä muuttamiseksi. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Tarkoituksena on tarkistaa ennen päätöksentekoa, että aineisto ja tiedot ovat riittävän tarkkoja ja luotettavia. Aineisto saatetaan niiden henkilöiden ulottuville, jotka sitä tarvitsevat, he analysoivat aineistoa ja tietoa pätevillä menetelmillä. Päätöksiä tehdään ja ryhdytään toimenpiteisiin tosiasioihin perustuvan analysoinnin perusteella tasapainotettuna kokemuksella ja intuitiolla. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.3.7 Osapuolia hyödyntävät suhteet toimituksissa

Organisaatio ja sen toimittajat ovat riippuvaisia toisistaan ja molempia osapuolia hyödyntävät suhteet lisäävät kummankin osapuolen kykyä tuottaa lisäarvoa. Reagoidaan yhdessä joustavasti ja nopeasti muuttuviin markkinoihin, sekä asiakkaiden vaatimuksiin ja odotuksiin. Näillä huomioilla saavutetaan etua kulujen ja resurssien optimoinnissa. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Kumppanuuden tuloksena luodaan suhteet, jotka tasapainottavat lyhytaikaisia hyötyjä ja pitkän tähtäimen näkökohtia. Asiantuntemus ja resurssit yhdistetään tärkeimpien osapuolten kanssa tunnistamalla ja valitsemalla tärkeimmät toimittajat saadaan selkeät ja avoimet keskusteluyhteydet. Jakamalla tietoa sekä suunnittelemalla tulevaisuutta luodaan yhteiset kehittämis- ja parantamistoimenpiteet. Innostamalla ja rohkaisemalla parannuksiin sekä antamalla tunnustusta saavutuksista on mahdollista saada yhteistyö entistäkin paremmaksi. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.4 Dokumentoinnin vaatimukset

Dokumentoinnin avulla on mahdollista viestiä organisaation toiminnan tarkoitus ja sisältö. Dokumentointi vaikuttaa:

- asiakkaan asettamien vaatimusten täyttämiseen ja laadun paranemiseen
- tarvittavan ja sopivan koulutuksen järjestämiseen
- toistettavuuteen ja jäljitettävyyteen
- objektiivisen näytön tuottamiseen

- laadunhallintajärjestelmän vaikuttavuuden ja jatkuvan soveltuvuuden arvioimiseen.

Dokumentoinnin tulee olla ajantasaista ja pitää tuottaa organisaatiolleen lisäarvoa. Dokumentaatio ei saa olla itsetarkoitus. (SFS 9000, 2001, 16.)

3.4.1 Asiakirjojen laatuvaatimuksia

Organisaation dokumentoinnille asetettavia päätavoitteita riippumatta siitä, soveltaako se muodollista laadunhallintajärjestelmää. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Informaation välittäminen

Dokumentointitapa ja sen laajuus riippuu organisaation tuotteiden ja prosessien luonteesta, sen viestintäjärjestelmistä ja organisaation sisäisistä viestintätaidoista sekä sen toimintatavoista. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Näyttö vaatimustenmukaisuudesta

Näytön esittäminen dokumentoinnin tekemisestä, mitä suunniteltiin, myös tehtiin. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

Tietämyksen jakaminen

Tavoitteena on kokemusten jakaminen ja säilyttäminen. Tyypillisesti se on tekninen spesifikaatio, jota voidaan käyttää uuden tuotteen suunnittelun ja kehittämisen pohjana.

Dokumentointia koskevat vaatimukset mukaan dokumentoinnissa voidaan käyttää mitä tahansa tietovälinettä ja asiakirjan määritelmä standardin ISO 9000:2000 kohdassa antaa seuraavat esimerkit:

- paperi
- magneettinauha
- elektroninen tai optinen levyke
- valokuva
- näytekappale

Käyttäjiä kehoitetaan myös tutustumaan asiakirjaan ISO/TR 10013 laadunhallintajärjestelmän dokumentointiohjeita ja lisätietojen saamiseksi.

(Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.4.2 Käytettävät asiakirjalajit

Laadunhallintajärjestelmissä käytettäviä asiakirjoja ovat:

- laatukäsikirjoiksi kutsutaan dokumentteja, jotka antavat informaatiota organisaation laadunhallintajärjestelmästä sisäiseen ja ulkoiseen käyttöön
- laatusuunnitelmat kuvaavat, kuinka laadunhallintajärjestelmää sovelletaan tietyille tuotteille, projekteille tai sopimuksille
- spesifikaatioiksi kutsutaan asiakirjoja, jotka määrittävät vaatimukset
- oppaiksi kutsutaan asiakirjoja, jotka sisältävät suosituksia tai ehdotuksia
- menettelyohjeet, työohjeet ja piirustukset antavat informaatiota siitä, miten toiminnot ja prosessit toteutetaan johdonmukaisesti
- tallenteita ovat asiakirjat, jotka antavat objektiivista näyttöä suoritettua toimenpiteistä tai saavutetuista tuloksista.

Organisaatio päättää itse tarvitsemansa dokumentoinnin laajuuden ja dokumentoinnissa käytettävän tietovälineen. Valitun tietovälineen käyttöön vaikuttavat organisaation tyyppi ja koko, prosessien monimuotoisuus ja vuorovaikutukset, tuotteiden monimuotoisuus sekä asiakkaan vaatimukset. Lisäksi lakisääteiset vaatimukset, näytöt henkilöstön pätevydestä ja se, missä määrin on tarpeen osoittaa laadunhallintajärjestelmän täyttävän asetetut vaatimukset.

(SFS 9000, 2001, 16.)

3.4.3 Asiakirjojen hallinta

Laadunhallintajärjestelmässä tarvittavia asiakirjoja tulee hallita. Tallenteet ovat erityislaatuisia asiakirjoja, joita tulee hallita vaatimusten mukaisesti. Organisaation tulee laatia menettelyohje, jossa määritellään tarvittavat ohjaustoimenpiteet, joiden avulla

- ennen julkaisemista asiakirjat todetaan soveltuviksi
- asiakirjat katselmoidaan ja päivitetään tarvittaessa ja päivitetty versio hyväksytään
- tunnistettavuus varmistetaan asiakirjojen muutosten ja voimassa olevien versioiden välillä
- asiakirjojen voimassa olevien versioiden saatavuus niiden käyttökoh-teissa varmistetaan
- asiakirjojen säilyminen tunnistettavina ja helppolukuisina varmistetaan
- ulkopuolista alkuperää olevien asiakirjojen, jotka organisaatio on mää-rittänyt tarpeellisiksi laadunhallintajärjestelmän suunnittelua ja toimin-taa varten, tunnistettavuus ja niiden jakelun hallinta varmistetaan
- säilytettäessä vanhentuneita asiakirjoja estetään tahaton käyttö ja ne varustetaan asianmukaisin merkinnöin.

(Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

3.4.4 Tallenteiden hallinta

Vaatimustenmukaisuutta ja laadunhallintajärjestelmän vaikuttavaa toimintaa kuvaavat tallenteet tulee hallita. Organisaation tulee laatia menettelyohje, jos-sa määritellään tallenteiden tunnistamiseen, arkistointiin, suojaamiseen, esille saantiin, säilyttämiseen ja hävittämiseen tarvittavat ohjaustoimenpiteet. Tal-lenteiden tulee säilyä helposti luettavina ja selvästi tunnistettavina, ja niiden tulee olla helposti saatavilla. (Laadunhallinnan tietopaketti SFS 509 2006.)

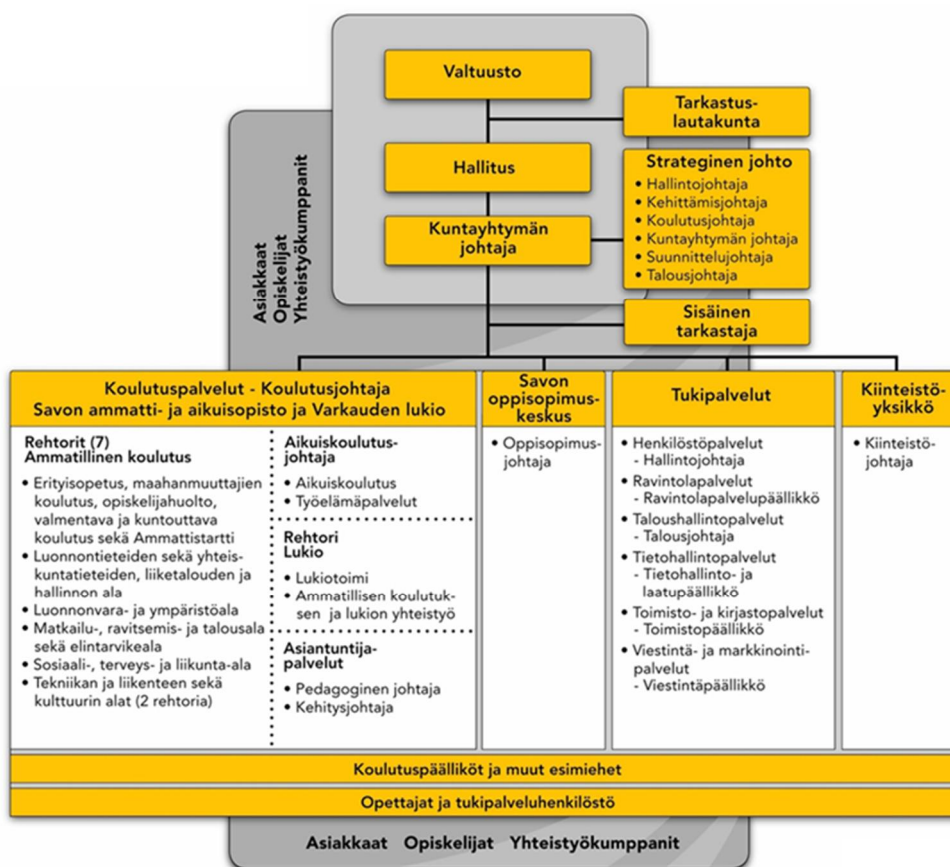
3.5 Teoriasta käytäntöön

Työssä aiemmin esitettyä teoria- ja taustatietoa hyödynnetään työn empi-riaosassa viitekehyksenä ja menetelmänä. Tutkimustyössä sovellettavan tie-donintressin pääpaino uuden toimintastrategian luomisessa. Tutkimustyö koh-dentuu ajallisesti sopivasti Savon ammatti- ja aikuisopistolle. Tutkimuksen tu-loksia on tarkoitus hyödyntää syksyn 2013 toiminnansuunnittelussa ja resurs-sien määrittämisessä.

4 Savon koulutuskuntayhtymä esittely

Savon koulutuskuntayhtymän opetustehtävää toteuttava Savon ammatti- ja aikuisopisto on monialainen ammatillinen oppilaitos, joka järjestää koulutusta ja tutkintoja yhdeksällä paikkakunnalla Pohjois-Savossa. Koulutuksen järjestämisluvan mukainen vuotuinen opiskelijapaikkamäärä vuonna 2011 oli 5855. Samana vuonna opiskelijatyövuosia kertyi aikuiskoulutuksen puolella 1844. Koulutuskuntayhtymä toimii kahdeksalla paikkakunnalla ja henkilöstöä on n.1100. (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.1 Savon koulutuskuntayhtymän organisaatio

Kuva 2: Savon koulutuskuntayhtymän organisaatiokaavio (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.2 Savon ammatti- ja aikuisopisto

Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärät koulutusaloittain järjestämislupa 5845 opiskelijaa, vuoden 2011 toteutuma 5855 (Kuva 3)

Kuva 3: Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä vuonna 2011

Työelämäpalvelujen opiskelijatyövuodet koulutusaloittain, yhteensä 1844 opiskelijatyövuotta (Kuva 4)

Kuva 4: Työelämäpalveluiden opiskelijatyövuodet koulutusaloittain 2011

4.3 Perustehtävä

Savon ammatti- ja aikuiskoulutuksen perustehtävänä on kouluttaa monipuolisia osaajia luomalla heille edellytykset menestyä työssä, jatko-opinnoissa ja elämässä. Lisäksi laitos toimii aktiivisesti koulutuksen ennakoijana, yrittäjyyden edistäjänä ja työelämän kehittäjänä. (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.4 Visio

Valtakunnallisesti arvostettu huippukouluttaja 2016.
(Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.5 Toiminnan periaatteet

Yhteisöllisyys

sitoutuminen ja vastuullisuus, luottamus ja avoimuus, tasa-arvo

Ihmisyiden kunnioitus

kunnioitus ja arvostus, erilaisuuden hyväksyminen, oikeudenmukaisuus

Osaaminen

terve ammattilypeys, ammattitaito, asiakaslähtöisyys
(Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.5.1 Kriittiset menestystekijät

- vetovoimaiset oppilaitokset
- ajantasaiset ja kysyntää vastaavat koulutuspalvelut
- haluttu työnantaja ja osaava henkilöstö
- haluttu yhteistyökumppani

(Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.5.2 Strategiset päämäärät

- asiakkaiden ja alueiden osaamistarpeen ja tarjonnan kohtaaminen
- maakunnan osaamistason kohottaminen
- reagointi koulutustarpeisiin
- yrittäjyyteen ja itsenäiseen ajatteluun kannustaminen
- vastuu alueen väestön elinikäisestä oppimisesta

(Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

4.6 Savon ammatti- ja aikuisopisto koulutuspaikkakunnat

Kuva 5: Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutuspaikkakunnat 2013 (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

Savon ammatti- ja aikuisopisto koulutuspaikkakunnat toimialoitain (Kuva 5).

Iisalmi

Yhteiskunta, liiketalouden ja hallinnon ala
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Muuruvesi

Luonnonvara- ja ympäristöala
Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus

Siilinjärvi

Tekniikan ja liikenteen ala
Lentokoneala

Toivala

Luonnonvara- ja ympäristöala
Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
Tekniikan ja liikenteen ala

Kuopio

Luonnontieteiden ala
Yhteiskunta, liiketalouden ja hallinnon ala
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus
Tekniikan ja liikenteen ala
Elintarvikeala
Kauneudenhoitoala
Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus
Luonnonvara- ja ympäristöala (puutarha-ala)
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Tekniikan ja liikenteen ala

Varkaus

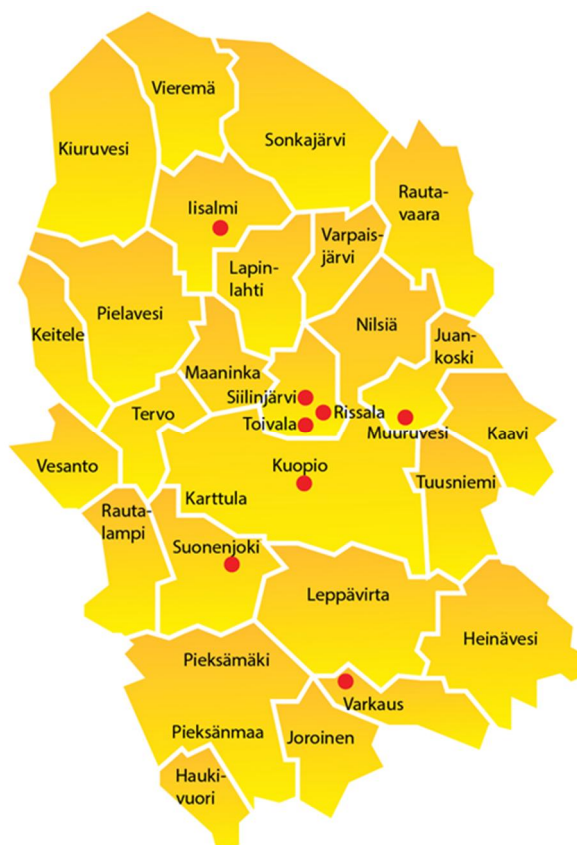
Käsi- ja taideteollisuusala
Tekniikan ja liikenteen ala
Kauneudenhoitoala
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
Sosiaali-, ja terveys- ja liikunta-ala
Yhteiskunta, liiketalouden ja hallinnon ala
Viestintä- ja informaatioala
(Savon koulutuskuntayhtymä 2013.)

Suonenjoki

Tekniikan ja liikenteen ala

Varkauden lukio

Lukio
Lukion aikuislinja

4.7 Tutkintoon johtava aikuiskoulutus

Savon ammatti- ja aikuisopistolla on laaja ja monipuolinen kokemus eri alojen (kulttuuriala, yhteiskunta, liiketalous ja hallinto, luonnon, tekniikka ja liikenne, luonnonvara- ja ympäristöala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousala) näyttötutkintojen järjestämisestä. Savon koulutuskuntayhtymällä on vuonna 2012 voimassa yhteensä 147 eri näyttötutkinnon järjestämissopimusta, joista perustutkintoja on 31 kpl, ammattitutkintoja 78 kpl ja erikoisammattitutkintoja 38 kpl. Kouluttajat ja opettajat osallistuvat aktiivisesti tutkintojen perusteita valmisteleviin opetushallituksen työryhmiin sekä tutkinto-toimikuntatyöhön. (Savon ammatti- ja aikuisopisto 2013.)

Savon ammatti- ja aikuisopistolla toimii asiantuntijoiden muodostama Eurooppalaisen koulutuspolitiikan osaamiskeskus – EuEdu, minkä kautta on mahdollista saada näyttötutkintotoiminnan kehittämistyöhön työkaluja ja asiantunte-
musta eurooppalaisista osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvis-
tä suosituksista ja käytänteistä. (Savon ammatti- ja aikuisopisto 2013.)

4.8 Aikuiskoulutus tekniikan ja liikenteen alalla

Tekniikan ja liikenteen toimialueella on tällä hetkellä 77 näyttötutkinnon järjes-
tämssopimusta, joista perustutkintoja on 18 kpl, ammattitutkintoja 37 kpl ja
erikoisammattitutkintoja 22 kpl. (Savon ammatti- ja aikuisopisto 2013.)

5 Selvitys logistiikka-alan strategian perustaksi

5.1 Ajankohtaisia keskustelunaiheita kuljetusalalla

Pulaa työntekijöistä kuljetuspuolella ja varastoissa

Logistiikka-alaa uhkaa kuljettajapula koko Euroopan unionin alueella ja se on vain pahenemaan päin. Hollannissa arvioidaan puuttuvan 50 000, Saksassa 20 000 kuljettajaa lähivuosina. Suomessa on myös pulaa kuljettajista. Kuljettajapulaa lisää entisestäänkin se, että syyskuussa 2014 tulee voimaa kuljettajien

ammattipätevyysvaatimus. Mikäli, kuljettaja ei ole käynyt ammattipätevyyskoulutuksia määräaikaan mennessä ammattimainen kuljettaminen päättyy. Kevääseen 2012 mennessä ammattikuljettajista n. 40 % oli suorittanut vaadittavat lisäkoulutuspäivät. (Logistiikka ja yritykset 2012.)

Ammattipätevyys koulutusvaatimus voi johtaa kuljettajapulaan

Kuorma- ja linja-autonkuljettajista on tulevaisuudessa pulaa, kun ammattikuljettajien lisäkoulutusvaatimukset tulevat voimaan henkilöliikenteessä 10.9.2013 ja tavaraliikenteessä 10.9.2014. Läheskään kaikki tilapäiskuljettajat eivät ole lähdössä kouluttautumaan ja alalta poistuu kuljettajia eläköitymisen myötä. EU-lainsäädäntö edellyttää, että myös pitkään alalla olleet ammattikuljettajat hankkivat lisäkoulutuksen. (Simonen 2012.)

Armeijan säästöt pahentavat kuljettajapulaa

Suomessa tarvitaan 5000 - 6000 uutta ammattikuljettajaa joka vuosi. Puolustusvoimien saneerausohjelma on myrkyä työvoimapulasta kärsiville kuljetusyrityksille. Lakkautettavia varuskuntia ovat Hämeen Prikaati Lahdessa, Pohjois-Karjalan Prikaati Kontiolahdella ja Pioneerirykmentti Keuruulla. Jos näiden varuskuntien toimintaa ei siirretä muihin varuskuntiin, niin puolustusvoimissa vuosittain kouluttavien kuljettajien määrä putoaa nykyisestä 3 500–3 700:sta n. parikymmentä prosenttia kolmeen tuhanteen kuljettajaan. (Saastamoinen 2012.)

Mistä tulevat tulevaisuuden kuljettajat?

Maailmantalouden nykytilan myötä kuljettajapula on hivenen helpottanut, joskin lähitulevaisuudessa konkretisoituvan ennennäkemättömällä tavalla. Kuljetusalalla on tiedetty jo pitkään, mitä tuleman pitää. Opetushallituksessa havahduttiin tilanteeseen maamme kilpailukykyyn ja toimivuuteen vaikuttavaan seikkaan pari vuotta sitten. (Perttilä 2010.)

Jatkuvaa oppimista

Kuljetusalallakin elämä on yhtä opiskelua ja oppimista, myös työelämässä. Ammattipätevyysvaatimukset edellyttävät jatkuvaa opiskelua, koulunkäynti ei tähän lopu. Seuraava viiden koulutuspäivän ja viiden vuoden jakso alkaa

10.9.2014. Ammatikseen liikkuvien kuljettajien ohella meillä Suomessa on suuri joukko kuljettajia, jotka eivät miellä olevansa ammattipätevyyden piirissä, esimerkiksi kuntien ja kaupunkien työntekijät, jotka ajavat työkseen keveitä, useimmiten pakettiauton kokoisia, mutta kuorma-autoksi rekisteröityjä ajoneuvoja. Ammattipätevyyden koulutusvaatimukset koskevat myös heitä. (Perttilä 2010.)

Yleisesti koulutusta pidetään hyvänä asiana, alan arvostusta kohottavana piirteenä. Koulutusvaatimusten uskotaan heikentävän tuuraajien ja keikkakuljettajien saatavuutta. Alalla yleisesti on edelleen aika paljon tietämättömyyttä ammattipätevyyskoulutuksista ja niiden ammattipätevyysasetuksen tuomista vaatimuksista. (Perttilä 2010.)

Talouselämä ja Suomi tarvitsevat toimivia, tehokkaita ja ympäristöystävällisiä kuljetuksia nyt ja tulevaisuudessa. Kuljetustoimintaa Suomessa ei ole ilman ammattitaitosta ja alansa osaavaa työvoimaa, ei nyt eikä tulevaisuudessa. (Perttilä 2010.)

5.2 Haastattelu Trans Edu Kuopion tapaamisessa

Ryhmähaastattelu toteutettiin Trans Edu Kuopio tapaamisen yhteydessä, koska oli mahdollista tavata kaikki Kuopion talousalueella toimivien isojen kuljetusliikkeiden edustajat yhtä aikaa. Tutkimuksessa esitettiin muutama kysymys kaikille osallistujille yhteisesti ja kukin osallistuja kertoi vuorollaan oman näkemyksensä kuljetusalan tulevaisuudesta ja aikuiskoulutuksen tarpeellisuudesta Kuopion talousalueella. Tapaamiseen osallistuneet henkilöt:

Petteri Nurmi	Suomen Kiitoautot Oy, Kiitolinja
Anssi Hattunen	Kuljetusliike Kantola & Koramo Oy, Kaukokiito
Antti Airaksinen	Kuljetusliike Antti Airaksinen Oy
Jouni Bergroth	SKAL Itä-Suomi ry
Petteri Makkonen	Savon ammatti- ja aikuisopisto
Arto Kärkkäinen	Savon ammatti- ja aikuisopisto

Jokainen osallistuja kertoi kuulumiset yrityksen näkökulmasta oppilaitosyhteistyölle. Yritysten puheenvuoroissa nousi esille seuraavat asiat:

Millainen on aikuiskoulutuksen tarve tulevaisuudessa?

Kuljetusliikkeiden edustajien yhteinen näkemys oli, että ammattipätevyydestä säädetyn lain voimaan tulo vaikeuttaa etenkin tilapäisen työvoiman saantia. Muuten kaikilla oli ammattipätevyyskoulutukset ”hyvällä mallilla”, koulutuspäivä on suoritettu yksi - kaksi päivää vuodessa. Eläköityminen ja alan vaihtajat aiheuttavat pientä työvoiman liikkuvuutta. Ammattipätevyyskoulutuksille on tasaisesti kysyntää, Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutuskalenteri löytyy osoitteesta www.kuljettajaopetus.fi/sakky. Etenkin ADR, Työturva, Tieturva 1 koulutusten uusiminen tulee yksilöittäin vastaan, koska pätevyydet vanhenevat viiden vuoden välein.

Taloustilanne Itä-Suomen alueella oli vastaajien mielestä hieman epäselvä, varmuudella tulevan talvikauden 2012 - 2013 tilannetta oli vaikea ennustaa.

Kaikkien tapaamiseen osallistuneiden mielestä aikuiskoulutukselle on tarvetta ja taloustaantumallaan hellittäessä on varmasti osaavista sekä ammattitaitoisista kuljettajista pulaa. Aikuiskoulutuksen olennainen osa tapahtuu työpaikoilla ja kuljetusliikkeen edustajat olivat valmiita tarjoamaan työssäoppimispaikkoja. Työpaikkaohjaaja koulutukseen tulee panostaa nuoriso- ja aikuiskoulutuksessa, jotta opiskelijoilla on mahdollisuus saavuttaa tutkinnonperusteissa vaadittu osaaminen kiitettävälle tasolle.

Jouni Bergroth kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kuorma-autoliiton kanta tutkintotavoitteiseen aikuiskoulutukseen on myös varsin positiivinen. Olemme keskustelleet koulutusten yhteismarkkinoinnista kuljetusalanyrittäjille, erityisesti ammattitutkinto- ja työnjohtokoulutukset ovat yrittäjien keskuudessa herättänyt mielenkiintoa.

5.3 Logistiikka-alan tutkintoihin kouluttavat organisaatiot Itä-Suomessa

Logistiikan perustutkinto:

Ysao	Isalmi
Esedu	Mikkeli
Pkky	Joensuu
Sami	Savonlinna

Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto:

Ysao	Isalmi
Esedu	Mikkeli

Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto:

Ysao	Isalmi
Esedu	Mikkeli

5.4 Aikuiskoulutuksen nykytila logistiikka-alalla

Toisen asteen kuljettajakoulutusta logistiikka-alalla on järjestetty syksystä 1987 alkaen. Alkuaikoina aikuiskoulutus on ollut ainoastaan VAK ja ADR koulutusta muutama kurssi vuodessa. Aikuiskoulutustoiminta on keskittynyt kuljetusalan ammattipätevyyskoulutuksiin. Lisäksi varasto- ja trukkiturvallisuutta koulutetaan kaupan sekä metalliteollisuuden tarpeisiin.

Aikuiskoulutus tarjontaan kuljetusalalla on kuulunut ammattipätevyyskoulutukset. Ammattipätevyiden jatkokoulutuspäiviin osallistui 531 opiskelijaa vuonna 2012. Lisäksi on koulutettu varastointi- ja trukkiturvallisuutta useissa yrityksissä, jolloin koulutuspäiviä kertyi 17 vuonna 2012. (Savon ammatti- ja aikuisopisto 2013.)

Työnjohtokoulutuskokeilu alkoi 2009 vuoden syksyllä ja ensimmäinen ryhmä valmistui keväällä 2011. Syksyllä 2012 koulutukseen hakijoita oli liian vähän, joten koulutusta ei voitu aloittaa. Seuraavan kurssin markkinointi onnistui hieman paremmin ja tammikuussa 2013 aloitti kymmen uutta opiskelijaa työnjohtokoulutuksessa.

5.5 TYHY – päivät Tahkovuorella

Työhyvinvointipäivät Tahkovuorella järjestettiin teemalla aikuiskoulutuksen nykytila ja tulevaisuus logistiikka-alalla Savon ammatti- ja aikuisopistolla. Paikalla olivat kaikki nuorisopuolen opettajat, autokoulun opettajat, tutkija itse ja kouluspäällikkö.

Päivien ohjelma oli laadittu tämän opinnäytetyön pohjalta, pohdittiin kuinka vastata aikuiskoulutuksen haasteeseen. Työkaluina käytettiin SWOT -analyysiä ja skenaariomatriisia.

5.6 SWOT- analyysi

Käytän tyhy -päiviltä koostettua SWOT- analyysiä (Taulukko 1) arvioidessani logistiikka-alan aikuiskoulutuksen tilaa ja toimintaympäristöä, missä toimimme tällä hetkellä. Analyysin tulosten perusteella on mahdollista suunnitella aikuiskoulutusstrategiaa paremmin. SWOT -analyysi voi olla hieman subjektiivinen, joten käytän sen tuloksia lähinnä suuntaa antavina, enkä niinkään velvoittavina ohjeina. Painottamalla tiettyjä osia, saamme luotettavan kuvan tämänhetkisestä tilasta kuljetusalan aikuiskoulutuksesta.

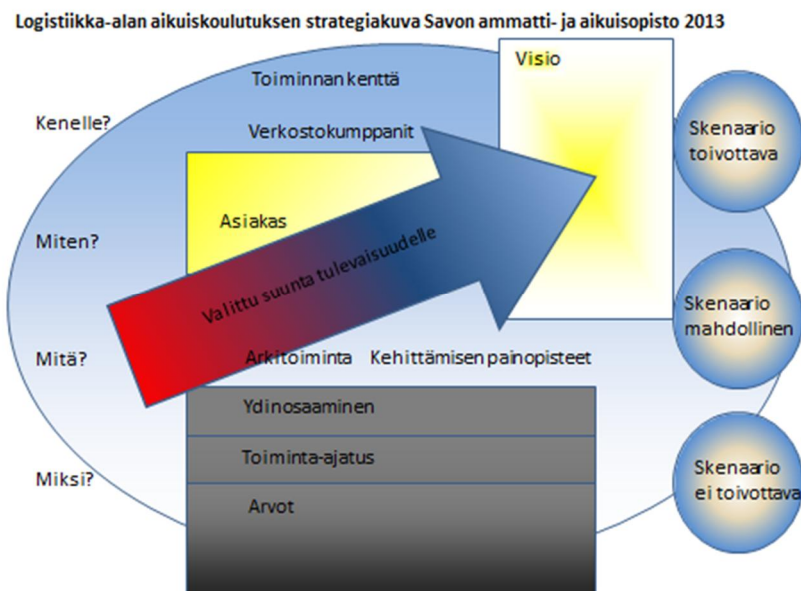
Taulukko 1: SWOT- analyysi aikuiskoulutuksen tila keväällä 2013

	Vahvuudet Positiiviset asiat, tällä hetkellä	Heikkoudet Negatiiviset asiat, tällä hetkellä
Sisäiset	<ul style="list-style-type: none">• joustava organisaatio omalla alalla työelämä kontaktit• ammattitaitoinen henkilöstö• monipuolinen koulutustautusta• työilmapiiri• ulkopuolinen palaute• verkostot• kouluttautuminen• sijainti Itä-Suomessa• rahoituksen tunteminen• kalusto, tilat (usealla paik-	<ul style="list-style-type: none">• näyttötutkintoihin ei järjestämissopimuksia• meitä ei tunneta aikuiskouluttajina• muutosvastarinta• markkinoinnin näkyvyys, tehdäänkö markkinointia oikein• tilat/kalusto onko riittävästi• henkilöstön resurssit, varamiesten sitoutuneisuus• talous• tuntematon toimija edelleen• opetusmateriaalin puute/päivitys• tieto-taito vanhettunutta, nykYTEKNIK-

	kakunnalla) <ul style="list-style-type: none"> • simulaattori • kielitaito 	kaan koulutusta, liian vähän työelämäjaksuja <ul style="list-style-type: none"> • joustamattomuus, urautuminen
	Mahdollisuudet	Uhkat
Ulkoi- set	<ul style="list-style-type: none"> • saavuttaa merkittävä asema aikuiskouluttajana • etsitään lisää yritysasiakkaita • kehitetään omaa osaamistamme • jaetaan omaa osaamistamme työpaikalla • kannustetaan toisiamme uusiin urotekoihin • iso väestöpohja, Kuopion ta- lousalue 100000 asukasta • näkyvyys • yhteistyö kuljetusliikkeiden kanssa, kouluttaja koulutus • jälkimarkkinointi • meillä ei ole vanhaa historiaa rasitteena • simulaattori ja sen hyödyntäminen markkinoinnissa • nuorten jatkokoulutus • markkinointisuunnitelma • aikuiskoulutuksen tarve on lisääntynyt alueellamme 	<ul style="list-style-type: none"> • resurssipula • huono työilmapiiiri • puutteellinen ja vanhentunut ammattitaito • kouluttajien motivaation puute • menetetään yritysasiakassuhteet • pienet koulutustilat • kilpailu yhteishankinta koulutuksista • markkinoinnin ja ammattitaidon kohtaaminen • yleinen taloudellinen tilanne (työttömyys) • muut kouluttajat, miten he reagoivat meidän aikuiskoulutuksen aloitukseen • tulevaisuus, ei keskitytä suuriin muistetaan myös pienet yritykset • työssä jaksaminen • sijaisjärjestelyt • "Kiitoautojen firma" • epäonnistuminen ja sen korjaus • organisointi epäonnistuu

Nykyisen organisaatorakenteen mukaan nuorisopuolen opettajien tulisi avustaa aikuiskoulutusta, mikäli tilanne niin vaatii. Muutosvastarintaa on havaittavissa, mutta kaikkien tulisi nähdä lisääntyvä koulutuskysyntä positiivisena haasteena. Havaintojeni mukaan aikuiskoulutukseen ei oikein uskalleta lähteä mukaan, koska toisen asteen opettaminen on muodostunut vahvaksi rutiiniksi ja siitä irrottautuminen tuntuu kovin haasteelliselta. Koulutuskysyntä on lisääntynyt kevään 2013 aikana, mihin tarvitaan lisää henkilöstöä.

6 Aikuiskoulutusstrategian luominen Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alalle tutkimustiedon pohjalta

Kuva 6: Aikuiskoulutusstrategian luominen (muokattu Tuomi ja Sumkin 2010, 29.)

Logistiikka-alalla koulutetaan toisella asteella nuoria kuljetusalan ammatteihin ja tämä strategia keskittyy ainoastaan logistiikka-alan aikuiskoulutukseen. Asiakkaina ovat kaikki kuljetusalan yritykset ja yksittäiset henkilöt, jotka haluavat kouluttautua logistiikka-alan ammatteihin.

6.1 Toiminnan kenttä Savon ammatti- ja aikuisopistossa

Alueella toimii Ylä-Savon ammattiopisto, joka kouluttaa henkilöitä kuljetusalan eri tutkintoihin, sillä on pitkät perinteet kuljetusalan aikuiskouluttajana. Työvoima- ja ammattipätevyyskoulutuksissa haastetaan Traffica Oy:n, joka on alueen selkeä markkinajohtaja kuljetusalan koulutuksissa tutkimushavaintojen mukaan. Tutkimuksen toimeksiantaja toimii samojen asiakkaiden keskuudessa kuin sen kilpailijat. Ainoastaan koulutustarjontaa on tarkoitus laajentaa. Tavoitteena on tarjota yrityksille koulutuspalveluita, joita kilpailijat eivät ole kyenneet tarjoamaan ja näin toimimalla saataisiin kilpailuetua. Yksikön tehtävänä on luoda kysyntää koulutustuotteille. Logistiikka-alalle näyttötutkintoihin johtaviin koulutuksiin haetaan järjestämissopimuksia tutkintotoimikunnilta.

Tämän jälkeen voidaan räätälöidä asiakkaille sopivimmat koulutustuotteet, heidän tarpeiden mukaisesti. Ammattipätevyyskoulutuksia tarjotaan, mutta se ei ole toimintamme painopisteenä, enemmänkin palvelua olemassa oleville asiakkaille.

Verkostokumppaneina on Trans Edu Kuopio yritysverkosto, josta saadaan työelämäosaamista ja Poweri kouluttajaverkosto, johon on tarvittaessa mahdollista tukeutua, mikäli tarvitaan kouluttaja-apuja. Poweri -kouluttajaverkosto toimii Itä-Suomen alueella. Siihen kuuluvat Esedu Mikkelistä, Sami Savonlinnasta, Pkky Joensuusta ja Ysao Iisalmesta.

Aikuiskoulutusten rahoitusasioissa toimitaan yhteistyössä TE -toimiston, ELY -keskuksen ja oppisopimustoimiston kanssa. Yksikössä toteutetaan oppilaitoksen saamaa työelämän kehittämis- ja palvelutehtävää.

Organisaation näkökulmasta tulevaisuus näyttää valoisalta. Tällä hetkellä aikuiskoulutustoiminta on varsin pientä, joten organisaatio on myös varsin notkea. Sen mukaan kun strategia saadaan valmiiksi ja saadaan näyttöjä koulutusten toteutumisesta, lisätään ammattinsa osaavia kouluttajia organisaatioomme. Nähdään, että parhaiten markkinoilla menestyvä sellainen organisaatio, joka osaa kuunnella ja palvella asiakkaitaan. Samalla koulutuksen tulee olla laadukasta ja kouluttajien ammattinsa osaavia huippukouluttajia.

Yhteiskunnalliset muutokset muuttavat todennäköisesti eri koulutusorganisaatioiden rahoituspohjat. Tämänhetkinen suuntaus on selkeästi osoittanut, että aiemmin muuttunut yliopistojen rahoitus saa jatkoa ammattikorkeakoulujen rahoituksen muutoksesta. Todennäköisesti tämän jälkeen muuttuu myös toisen asteen koulutuksen rahoituspohja. Kuljetusalalla on syytä valmistautua tulevaisuuden muutoksiin ja rakentaa organisaation pohja oman markkinoinnin ja toiminnan varaan. Yhteistyötä on perusteltua tehdä ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa, jotka toimivat yhteiskunnallisen rahoittajan roolissa.

6.2 Skenaariot logistiikka-alalla

”Tulevaisuus on nyt ” (Tuomi ja Sumkin 2010, 42.)

Skenaarion määrittelemisen alkaa tulevaisuuden arvioinnilla. Tässä vaiheessa tulee nostaa pää rinnasta ja katsoa kauemmas tulevaisuuteen. Skenaariomatriisi on oiva työkalu tulevaisuuden määrittelyyn, sen avulla saadaan kokonaisuus hallintaan. Logistiikka-alan kolme mahdollista skenaariota, 'tarinaa' tulevaisuudesta; todennäköinen, uhkaava ja toivottava (Taulukko 2). (Tuomi ja Sumkin 2010, 42.)

Taulukko 2: Skenaariomatriisi logistiikka-ala 3/2013

Skenaario / Muuttuja	Todennäköinen	Uhkaava	Toivottava
Keitä varten olemme olemassa?	Toisen asteen nuoriso ja vähäisissä määrin aikuisopiskelijoita.	Toisen asteen nuorisoa varten.	Alueemme kuljetusyrityksiä, aikuisopiskelijat, alanvaihtajat.
Missä toiminnassa olemme mukana?	Koulutamme nuorisoa ja aikuisia kuljetusalalle.	Koulutamme toisen asteen opiskelijoita.	Aikuiskoulutuksessa, kuljetus ja varastointialan tutkimukseen johtavat koulutukset ja ammattipätevyyskoulutukset.
Mikä on ydin osaamisemme?	Kouluttajien tämänhetkinen ammatillinen osaaminen.	Jämähdetään paikoilleen, unohdetaan työelämäosaaminen ja täydennyskoulutautuminen.	Oma ammatillinen osaaminen pidetään huippu kunnossa, täydennys kouluttamulla, työelämä osaamista kartuttamalla.
Miten toimimalla skenaario toteutuu?	Mennään niin kuin tähän astikin, vastataan kysyntään, jos joku älyää kysyä.	Mennään piiloon, ei mainosteta alaa, eikä omaa osaamistamme.	Haetaan tutkintojen järjestämisluvat, aloitetaan tiivis yhteistyö rahoittajien kanssa, kehitetään houkuttelevia koulutustuotteita, luodaan kysyntää koulutuksille.
Mitä resursseja skenaario edellyttää?	Pidetään koulutus organisaatio ennallaan.	Pidetään koulutus organisaatio ennallaan ja lainataan aikuiskouluttajaa nuorisokoulutuksiin.	Palkataan lisää kouluttajia, etsitään toimivat tilat aikuiskoulutukselle.

6.3 Luodaan tarinat eri skenaarioille

Todennäköinen:

Koulutamme tulevaisuudessa toisen asteen opiskelijoita ja vähäisissä määrin aikuisopiskelijoita, ammatillinen osaaminen pysyy ennallaan, joka turvaa jo olemassa olevan työn. Ponnisteluja aikuiskoulutuksen eteen ei tehdä, koska se tietää lisää työtä ja vaativia opiskelijoita, olemme mukavuuden haluisia, tyydymme nykyiseen menoon.

Uhkaava:

Koulutamme ainoastaan nuorisoa, jämähdetään paikoilleen, itsemme kehittäminen ei kiinnosta, eikä varsinkaan työelämäosaaminen ja kehittyminen, emme uskalla mennä lähelle oikeita työpaikkoja. Kartetaan yritysasiakkaiden yhteydenottoja ja koulutetaan vaan äärimmäisissä tilanteissa aikuisia.

Toivottava:

Markkinoimme osaamistamme alueemme kuljetusyrittäjiin, haluamme olla mukana kehittämässä heidän osaamistaan, luodaan koulutuksia, joilla on kysyntää. Rakennamme oman koulutustarjontamme kuljetus- ja varastointialan tutkintoon johtaviin koulutuksiin. Kuljetusalan ammattipätevyyskoulutukset laitetaan laadullisesti parhaaseen iskuun ja pidämme omasta teoria- ja työelämäosaamisestamme hyvän huolen, emme halua olla historian opettajia. Rekrytoimme kouluttajia lisää, myönteisen opiskelija kehityksen myötä.

6.4 Visio logistiikka-alalle

”Koulutamme tulevaisuuden ammattilaisia logistiikka-alalle!”

Tavoitteenamme on kouluttaa tulevaisuuden ammattilaisia logistiikka-alalle Kuopion talousalueella. Asiakkaina meillä on henkilöliikenteen ja tavaraliikenteen yritykset sekä yksittäiset henkilöt, jotka haluavat työllistyä logistiikka-alalle.

6.5 Toiminta-ajatus logistiikka-alalle

Toimintamme perustuu logistiikka-alan kouluttamiseen, haluamme palvella alueemme kuljetus- ja varastointialan yrityksiä, turvata heille ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö. Koulutamme tulevaisuudessa näyttötutkinnoin autonkuljettajia, linja-autonkuljettajia, yhdistelmäajoneuvon kuljettajia, varastonhoitajia, yhdistelmäajoneuvon kuljettajan ammattitutkintoihin ja linja-autonkuljettajan ammattitutkintoihin. Lisäksi koulutuksiin kuuluu ammattipätevyyden jatkokoulutukset sekä trukki- ja varastoturvallisuuskoulutukset. Tavoitteenamme on kouluttaa tulevaisuuden ammattilaisia, haluamme olla haluttu kouluttaja yrittäjien keskuudessa. Olemme valmiit tarjoamaan koulutuksia asiakkaiden tarpeiden mukaisesti, myös virka-ajan ulkopuolella.

”asiakkaan koulutustarpeet täytetään hurautetaan eteenpäin”

6.6 Ydinosaaminen logistiikka-alalla

Yritys- ja yhteistyökumppaneiden pitkäaikainen tuntemus, tunnemme niiden toiminnan ja toiminta-alueen. Hyödynnämme logistiikka-alan teoriaosaamis- tamme käytäntöön soveltaen. Vahvuutemme on kuljetusalan monipuolinen ammattiosaaminen, jota voimme joustavasti hyödyntää asiakkaidemme parhaaksi.

Koulutamme tulevaisuuden ammattilaisia, jotka osaavat huomioida ympäris- tön, jatkuvan kehityksen ja taloudellisuuden omassa työssään.

Kuuntelun taito, osaamme kerätä tietoa kiertäessämme yrityksissä ja selvittää millaisia kehitystarpeita heillä olisi tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Tunnemme erilaiset rahoitusvaihtoehdot koulutuksille, tarjoamme niitä asiakkaillemme aktiivisesti ja toimimme asiakkaan edun mukaisesti.

6.7 Asiakkaat ja verkostokumppanit logistiikka-alalla

Luokittelemme potentiaalisiksi asiakkaiksi kaikki logistiikka-alalla työskentelevät; yrittäjät, toimihenkilöt, terminaalihenkilöt, varaston hoitajat, kuljettajat sekä kaikki alalle tulevat uudet henkilöt.

Verkostokumppaneina meillä on Trans Edu Kuopio verkosto, Poweri kouluttajaverkosto, koulutusten ostajat ja rahoittajat mm. TE -toimisto ja ELY -keskus sekä oppisopimuskeskus.

6.8 Kehittämisen painopisteet logistiikka-alalle

Strategia toteuttamisen kannalta tärkeää on saada eri näyttötukintoihin järjestämissopimukset tutkintotoimikuntien kanssa. Tarvitsemme myös onnistuneita rekrytointeja henkilöstön suhteen, jolla vastaamme koulutustemme laatuun. Kouluttajien työelämäjaksot ja osaamisen ylläpitäminen täydennyskoulutuksin kuuluu jokaisen kouluttajan kehittämiskohteisiin.

6.9 Arvot logistiikka-alalle

Kuuntelemme asiakasta;

Meillä on kyky ja halu kuunnella asiakasta, osaamme tulkita hänen heikkojakin signaaleja, joista syntyy meidän mahdollisuus erottua kilpailijoista, osaamme tarjota apua heidän haasteisiin. Haluamme olla mukana kehittämässä asiakkaiden positiivista kehitystä.

Ammattitaitoinen henkilökunta;

Pidämme huolen omasta osaamisesta, teoriassa ja käytännössä. Osaamme jakaa tietoaamme työyhteisön sisällä.

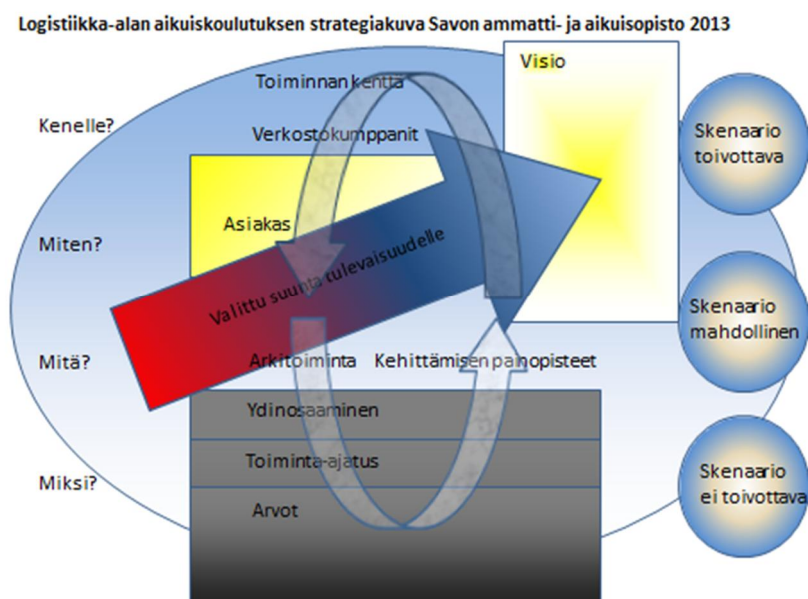
Annamme koulutuksellemme takuun, vastaamme tekemisestämme;

Koulutamme tulevaisuuden ammattilaisia, huolehdimme yritys yhteistyökumppaneiden positiivisesta kehityksestä.

Toimintamme on kustannustietoista;

Osaamme kouluttaa kustannustietoisesti, ymmärrämme resurssien riittävyyden, haemme ja kehitämme uusia opetusmalleja ja menetelmiä.

6.10 Strategian maastoutus logistiikka-alalle

Kuva 7: Strategian maastoutus (muokattu Tuomi ja Sumkin 2010, 69.)

Ajattelun muuttaminen toiminnaksi alkaa siitä, miten kyseinen päätös tukee organisaation arvoja, onko se ylipäätään toiminta-ajatuksen mukainen ja liittyykö se jotenkin ydinosoamiseen. Pohdimme, ovatko tulevat päätökset vision suuntaisia ja asiakkaille lisäarvoa tuottavia. Tavoitteenamme on, että strategian mukainen ajattelutapa automatisoituu ja muuttuu tavaksi toimia. Tavoitellut hyödyt saamme toivottavasti mahdollisimman nopeasti käytäntöön ja strategia alkaisi näkyä jokapäiväisessä työssämme. Harjoitteluahan tämä vaatii, mutta rohkeasti vaan toimeen ja uutta toimintamallia testaamaan.

6.11 Toimintasuunnitelma ja kehitysohjelma logistiikka-alalle

Ensimmäinen askel aikuiskoulutuksen kehittämisessä on saada tutkintoon johtaviin koulutuksiin järjestämissopimuksia. Työlistalla ensimmäisenä oli logistiikan perustutkinnon järjestämissopimus kuljetusalan tutkintotoimikunnan kanssa. Prosessi on parasta aikaa käynnissä, hakemukset, näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmat ja muut asiapaperit on toimitettu tutkintotoimikuntaan. Toisena laaditaan yhdistelmäajoneuvon- ja linja-autonkuljettajan ammattitutkintoon näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmaa. Näiden jälkeen laadimme vielä varastonhoitajan näyttötutkintoon järjestämissuunnitelman ja sopimuksen,

prosessi on aivan samanlainen kuin edellä mainituissa tutkinnoissa. Varas-
tointi ja trukkiturvallisuus koulutuksia kehitetään paremmiksi, liitetään tarvitta-
essa eri tutkinnonosia osaksi koulutuskokonaisuutta. Esitän (Liite 1: Savon
ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alan aikuiskoulutuksen kehittämistoimen-
pidesuunnitelma vuodelle 2013.) toimenpidetaulukon aikatauluineen ja vastuu
henkilöineen.

Kuljetusalan tutkintoihin liittyä olennaisena osana ajokorttien suorittaminen
(B), C, CE ja D ajokorttiluokat. B ja C korttiluokat voidaan ostaa alihankkijalta.
Tämän perustelen sillä, että ajokorttien ajaminen koulu- ja työssäoppimisajalla
häiritsee liikaa ammatinopiskelua. Ammattipätevyysvaatimukset ovat aiheut-
taneet autokouluille asiakaskadon ja havaintojeni mukaan niillä on kalustoa ja
resursseja hyvin vapaana. Autokoulut pystyvät tarjoamaan mielestäni jousta-
vasti ajoaikoja myös ilta-aikaan. Tällä tavalla toimien opiskelijat voivat keskit-
tyä paremmin opiskeluun. Samanaikaisesti pystymme keskittymään parem-
min ammatin- ja ylempienkorttiluokkien opettamiseen, joihin sisältyy paljon
ammattillista osaamista.

Resurssien hallinta, henkilökunnan rekrytointi; valitaan tehtäviin henkilöitä, joil-
la on riittävä ammatillinen osaaminen ja mielenkiintoa sekä halu kehittää itse-
ään ja työyhteisöä. Toimimme yhteisissä tiloissa toisen asteen opetuksen
kanssa, meillä on mahdollisuus hyödyntää osaamista molemmin puolin, valita
joka tilanteeseen paras mahdollinen kouluttaja.

Rahoittajat kartoitetaan, millaisia rahoitusvaihtoehtoja meillä on käytettävissä
koulutusten järjestämiseen. Tämän hetkisen tiedon mukaan mahdollista olisi
käyttää oppisopimusta, valtionosuusrahoitusta, TE- toimiston ja ELY:n ohjaa-
maa yhteishankinta rahoitusta.

Oman markkinoinnin tehostaminen, koulumme internet-sivujen päivitys on
parhailaan menossa, ilmettä uudistetaan ja internet mainontaan kiinnitetään
entistä enemmän huomiota. Lisäämme painetun mainosmateriaalin käyttöä
markkinoinnissa. Koulumme kuljetuskaluston teippaaminen ”hurauta logistiikka-
alalle” mainoksin ja niihin liitettynä eri teemoja; ammattipätevyys, logistiikan

perustutkinto ja ammattitutkinnot. Liitteessä (Liite 2: Markkinointia, teippausideoita kuljetuskalustoon.) esitän kaksi esimerkki teippausvaihtoehtoa. Tärkein markkinoinnin muoto on henkilökohtainen käynti asiakkaiden luona ja sitä kautta asiakassuhteiden luomista. Markkinoinnin tärkein sanoma muistetaan, ”koulutamme tulevaisuuden ammattilaisia logistiikka-alalle”.

Strategia ymmärretään dynaamisena, elävänä, kehittyvänä, kokonaisvaltaisena toimintamallina, tämä on tulevaisuuden työväline. Strategian laatiminen ja maastouttaminen tulee olemaan oppimisprosessi, jonka tuloksena voimme pitää uuden suunnan ja toiminnan aloittamista maakunnan parhaaksi. Strategian toimivuutta tulee tarkkailla, muuttaa tarvittaessa toimintaa olosuhteiden vaatimalla tavalla.

6.12 ”Hurautetaan logistiikka-alalle”

Arvioidessa kokonaisuutta, visio ”koulutamme tulevaisuuden ammattilaisia logistiikka-alalle”, huomioi ja kertoo asiakkaalle meidän tavoitteemme. Strategian määrittäminen perustuu arvoille, toiminta-ajatukselle ja meidän ydinosaamiseen. Toimimme toimintakentällä aktiivisena osapuolena, etsien uusia kehittämiskohteita asiakkaiden menestymisen parhaaksi. Suhteet verkostokumppaneihin, etenkin koulutusten rahoittajiin tulee olla kunnossa. Jokainen päätös, mitä teemme logistiikka-alan aikuiskoulutuksen hyväksi, tulee pohjautua siihen, että pääsemme lähemmäs visiota. Tämä ei ole suinkaan ainutkertainen prosessi, vaan seuraamme sen toimivuutta ja korjaamme toimintaamme saavuttaaksemme oikean päämäärän.

7 Aikuiskoulutukset Savon ammatti- ja aikuisopistossa logistiikka-alalla

7.1 Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot on aikuisille suunniteltu, mikä mahdollistaa joustavan tavan suorittaa tutkinto asiakaslähtöisesti. Ammattitaito osoitetaan työelämässä, sillä

ei ole väliä, miten tai missä tarvittava osaaminen kertynyt. Ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot voidaan suorittaa näyttötutkintona.

Näyttötutkintotoimintaan liittyvät keskeiset säädökset

- (631/1998) laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta
- (812/1998) asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta
- (630/1998) laki ammatillisesta koulutuksesta
- (811/1998) asetus ammatillisesta koulutuksesta
- (1705/2009) laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
- (1766/2009) valtioneuvostonasetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
- (434/2003) hallintolaki
- (1323/2001) opetusministeriön asetus eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista. (Näyttötutkinto-opas, 2012)

Näyttötutkinto suoritetaan työtehtävissä, osoittamalla tutkinnon perusteissa edellytetty ammattitaito, yleensä tutkinnon osa kerrallaan. Tutkintosuoritus voi olla tietyssä ajankohtana tapahtuva tai prosessinomainen, pidemmälle aikavälille ajoittuva suoritus. Näyttötutkinnon suorittajalla on mahdollista osallistua tutkintoon valmistavaan koulutukseen, tarkoituksena on saada lisää tarvittavaa ammattitaitoa. Näyttötutkinto tai sen osa on mahdollista suorittaa osallistumatta valmistavaan koulutukseen. (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Ammatilliset perustutkinnot voi suorittaa näyttötutkintona, joissa osoitetaan alalle työllistymisen edellyttämät tiedot ja taidot. Ammatilliset perustutkinnot arvioidaan arviointiasteikolla 3 – 1. (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Ammattitutkinnoissa vaaditaan alan ammattityöntekijältä edellytetty ammattitaito. Ammattitutkinto suoritetaan aina näyttötutkintona ja ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuuksissa. Ammattitutkinnot arvioidaan asteikolla hyväksytty tai hylätty. (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Ammatilliseen perustutkintoon ja ammattitutkintoon on laadittu tutkinnon perusteet. Niissä on määritetty vaadittava ammattitaito, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat. Tutkinnon perusteissa on määritetty mistä tutkinnon osista tutkinto muodostuu. (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Henkilökohtaistaminen on tärkeä osa näyttötutkintojärjestelmää, joka tarkoittaa tutkinnon suorittajan ohjauksen, neuvonnan, opetuksen ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteutusta. Henkilökohtaistaminen on kolmi-vaiheinen:

1. **Hakeutumisvaiheessa** selvitetään hakijan lähtötilanne, suoritettava/soveltuva tutkinto tai sen osa, koulutustarpeet ja -toiveet. Lisäksi selvitetään hakijan aikaisemmin osoittama- ja saavuttama osaaminen. Tämän jälkeen suunnitellaan tukitoimien tarve tai ohjataan suoraan tutkintotilaisuuteen.
2. **Tutkinnon suoritusvaiheessa** päätetään aikaisemmin osoitetun osaamisen tunnustamisesta, suunnitellaan tutkintosuoritusten järjestelyt. Lisäksi neuvotaan ja ohjataan tutkintosuoritusten suunnittelussa huomioiden mahdolliset erityistarpeet.
3. **Tarvittavan ammattitaidon** hankkimisvaiheessa tarjotaan parhaiten soveltuvia koulutusmuotoja, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä. Opastetaan henkilökohtaisten oppimispolkujen suunnittelussa ja ohjataan opiskelijaa tarvittaessa muihin tukipalveluihin.

Arviointi perustuu aina arviointikriteereihin ja tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin, joihin verrataan tutkintosuoritusta. Arvioinnissa käytetään ensisijaisesti laadullisia menetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, ryhmä- ja itsearviointi. Ammattitaitoa arvioivat työnantajan, työntekijän sekä opetusalan edustajat. Tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus arvioida omaa osaamistaan. Arviointikeskusteluun osallistuu tutkinnon suorittaja

ja arvioijat, joka pidetään tutkintotilaisuuden päätteeksi. Tämän jälkeen arvioijat esittävät kyseiselle tutkintotoimikunnalle suorituksen hyväksymistä tai hylkäämistä ammattitutkinnoissa, perustutkinnoissa arvosanaa 1-3. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee kyseisen tutkinnon tutkintotoimikunta.

Tutkinnonsuorittaja, joka ei ole tyytyväinen arviointiin, voi pyytää oikaisua 14 päivän kuluessa saatuaan tiedon arviointipäätöksestä. Oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle kirjallisena. (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Omaehtoisessa, ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa voidaan periä kohtuullisia maksuja. Samoin ammattitutkintoon, ilman valmistavaa koulutusta osallistuvalla tutkinnonsuorittajalla voidaan periä kohtuullinen maksu tutkintotilaisuudesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Ammatillisen perustutkinnon suorittajalta ei saa periä muuta kuin tutkintomaksun (58 €). (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen on mahdollista hakeutua; suoraan oppilaitokseen, TE –toimiston kautta tai oppisopimustoimijoiden kautta. Koulutusten alkamisajat selviävät parhaiten kysymällä suoraan logistiikka-alalta.

Suorittamalla näyttötutkintona ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto saa jatko-opinto oikeuden ammattikorkeakouluopintoihin. (Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot 2013.)

Liitteenä esitän (Liite 3: Näyttötutkintoon hakeutuvan henkilön eteneminen tutkinnon suorittamisen vaiheissa.) henkilön etenemisen näyttötutkinnon suorittamisessa Savon ammatti- ja aikuisopistossa.

7.1.1 Logistiikan perustutkinto

Logistiikan tehtävänä on henkilö- ja tavaraliikenteen sekä muiden logististen palvelujen turvaaminen yhteiskunnassa. Toimintaympäristöt kansainvälistyvät ihmisten ja tavaroiden liikkuvuuden lisääntyessä. Tulevaisuudessa logistiikka-alalla vaaditaan laaja-alaista osaamista ja jatkuvaa, omatoimista itsensä kehittämistä. Ammattitaidolla ymmärretään mm. yrittäjähenkisyyden, tarvittavan

kielitaidon osaamista, kansainvälistymisen ymmärtäminen ja tietotekniikan hyväksikäytön logistisissa järjestelmissä. Logistiikan perustutkinnon suorittaneilta odotetaan hyvää otetta henkilö ja tavaraliikenteessä, asiakaspalveluhenkisyyttä ja vuorovaikutustaitoja. (Logistiikan perustutkinto 2009.)

Kuljetuspalvelujen koulutusohjelma;

Autonkuljettaja, Linja-autonkuljettaja, Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja
Logistiikan perustutkinnon suorittaneet toimivat henkilö- tai tavaraliikenteessä kuorma-auton, linja-auton tai yhdistelmäajoneuvon kuljettajina. Lisäksi on mahdollista suuntautua eri suoritealojen kuljetustoimiin. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen ammattitaito koostuu raskaan kaluston ajoneuvotekniikan tuntemisesta. Lisäksi siihen kuuluu kuljetustekniikkaa, taloudellista ja ympäristöystävällistä liikennöintiä, kuljetusyrittäjyyttä, asiakaspalvelua, viestintää sekä kuljettajan tietoliikennetekniikkaa. Autonkuljettajan tulee tuntea ajoneuvonsa liikennekelpoisuuden vaatimukset ja hän osaa varmistaa ajoneuvon kuorman sekä sen lisälaitteiden teknisen ja turvallisen toimivuuden. Kuljettajan tulee hallita yleisimmät huoltotoimet sekä käsityökaluin tehtävät kulutusosien vaihdot ja pienet korjaukset. Hänen tulee osata lastata ajoneuvon säädösten mukaisesti maksimikuormaan ja kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti ja vastuullisesti. Kuljetuslainsäädäntö, vakuutukset ja työsuojelu säädökset kuuluvat myös koulutusohjelmaa. Kuljettajan tulee olla luonteeltaan joustava ja asiallinen asiakaspalvelija. Lisäksi hän osaa toimia ja kommunikoida ajoneuvojen ja kuljetusalan viestintävälineillä. Kuljettajalta vaaditaan ajokorttiasetuksen edellyttämä ajokortti, jonka saamiseksi on määritelty terveystaivauksia. (Logistiikan perustutkinto 2009.)

7.1.2 Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto

Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto suoritetaan näyttötutkintona, jossa tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa näyttötutkintotilaisuudessa. Tutkinto on tarkoitettu kuljettajan työtä tehneille henkilöille, joilla on työkokemusta kolme vuotta. Henkilökohtaistamisprosessin aikana selviää mahdollisen valmistavan koulutuksen tarve. Tutkintotilaisuuteen on mahdollista mennä myös ilman valmistavaa koulutusta. Ajokorttivaatimuksena on vähin-

tään CE -ajoneuvoluokan ajokortti. (yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto 2009.)

Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkintoon valmistava koulutus on tarkoitettu yhdistelmäajoneuvon kuljettajatehtäviin hakeutuville, vähintään 18 vuotta täyttäneille, joilla on vähintään kuorma-auton ajo-oikeus. Hakijalta edellytetään, että hän täyttää kuljettajalta vaadittavat terveystaamukset. Hänen tulee olla positiivisesti suuntautunut ja soveltuva kuljettajan palveluammattiin. (yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto 2008.)

Valmistavan koulutuksen ohjelma rakentuu henkilökohtaistamisen perusteella. Näyttötutkinnossa pakollisista osia ovat:

- ajoneuvotekniikka
- yhteistyö ja asiakaspalvelu
- turvallisuus ja ympäristö
- kuljetusalan perustason ammattipätevyys

Valinnaisia osia tulee olla valittuna kaksi tutkinnonosaa:

- kappaletavarakuljetukset
- massatavarakuljetukset
- erikoiskuljetukset
- puutavaran kaukokuljetukset
- säiliökuljetukset
- eläinkuljetukset
- lämpösäädellät elintarvikekuljetukset.

Lisäksi on mahdollista suorittaa vapaavalinnaisena yrittäjyysosa.

Valmistavankoulutuksen tavoitteena on antaa tutkinnonsuorittajalle sellaiset tiedot ja taidot, jotta hän voi suoriutua itsenäisesti yhdistelmäkuljettajan tehtävistä. Tutkinnon suorittaja suorittaa koulutuksen päätteeksi koko tutkinnon tai tutkinnonosan/osia. (yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto 2009.)

7.1.3 Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto

Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto suoritetaan näyttötutkintona, jossa tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa näyttötutkintotilaisuudessa. Tutkinto on tarkoitettu kuljettajan työtä tehneille henkilöille, joilla on työkokemusta vähintään kolme vuotta. Henkilökohtaistamisprosessin aikana selviää mahdollisen valmistavan koulutuksen tarve. Tutkintotilaisuuteen on mahdollista mennä myös ilman valmistavaa koulutusta. Ajokortti vaatimuksena on vähintään D -luokan ajokortti. (linja-autonkuljettajan ammattitutkinto 2008.)

Valmistavan koulutuksen ohjelma rakentuu henkilökohtaistamisen perusteella. Näyttötutkinnossa pakollisista osia ovat:

- linja-auton ajoneuvotekniikka
- yhteistyö ja asiakaspalvelu
- turvallisuus ja ympäristö
- kuljetusalan perustason ammattipätevyys.

Valinnaisia osia tulee olla valittuna kaksi tutkinnonosaa:

- kaupunki- ja palveluliikenne
- kaukoliikenne
- tilausajoliikenne

Edellisten tutkinnon osien lisäksi tai erillisenä osatutkintona tutkinnon suorittaja voi suorittaa vapaavalintaisesti yrittäjyysosan, mikä vastaa henkilöliikenteen yrittäjäkurssia.

Lisäksi on mahdollista suorittaa erillisenä, vapaavalinnaisena yrittäjyysosan. (linja-autonkuljettajan ammattitutkinto 2008.)

7.2 Trukki ja varastoturvallisuus koulutukset

Tämän hetkinen toiminta aikuiskoulutuksissa rajoittuu yksittäisiin trukki ja varastoturvallisuus koulutuksiin, tulevaisuudessa on tarkoitus tarjota yrityksille monipuolisempia koulutuskokonaisuuksia. Tämän haasteen voittamiseksi tulee hankkia varastonhoitajan näyttötutkintoon järjestämissopimus varastoalan tutkintotoimikunnan kanssa. Tämän jälkeen voimme tarjota alanyrityksille monipuolisempia ja tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa koulutusta.

Varastonhoitajan tutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus sijoittautua kaupan, teollisuuden, liikenteen ja julkisen sektorin palvelukseen. Varastonhoitajat osaavat tehdä varastoalan tehtäviä käsin, automaattisilla laitteilla ja koneellisesti trukilla. Heidän ammattiin kuuluu varaston asiakirjojen ja varastokirjanpidon käsittely käsin tai tietotekniikkaa apuna käyttäen. He tuntevat varastoinnin merkityksen ja vaikutuksen yrityksen talouteen. Tulevaisuudessa lisääntyy kansainvälisten materiaalivirtojen perustoiminnat. Varastonhoitajan tutkinto kuuluu logistiikan perustutkinnon alaisuuteen, joka on alan perustutkinto. Varastonhoitajan tulee hallita logistiikan perusvalmiuksiin kuuluvat asiat, tavaran varastointi ja kuljetukset, taloudenperusteet, kierrätyksen merkityksen sekä tietohallintaa. (logistiikan perustutkinto 2009.)

7.3 Työnjohtokoulutuskokeilu

Tammikuussa 2013 alkanut työnjohtokoulutusryhmä valmistuu joulukuussa 2014. Syksyllä 2013 alkaa tämän hetkisen tiedon mukaan viimeinen koulutusryhmä. Tulevaisuudesta ei ole tarkkaa tietoa, millaisessa muodossa koulutuskokeilu jatkuu tulevaisuudessa. Mikäli tilalle tulee erikoisammattitutkinnon tasoinen tutkintoon johtava koulutus, niin haemme siihen järjestämissopimusta ko. tutkintotoimikunnalta.

7.4 Ammattipätevyyskoulutukset

7.4.1 Ammattipätevyiden perustason koulutus

Perustason ammattipätevyyskoulutuksessa annetaan koulutusta liikenneturvallisuuteen, kuljettajan ja kuljetusten turvallisuuteen vaikuttavista asioista. Koulutukseen kuuluu myös ajoneuvotekniikkaa, tietoa ajoneuvon kuljettamisesta ja muista kuljettajan tehtävistä. Perustason ammattipätevyys koulutukseen sisältyy 280 tunnin perustason ammattipätevyyskoulutus. Koulutus voidaan suorittaa nopeutetusti 140 h, mikäli henkilön ikä on 21/23 vuotta tai enemmän. (L 16.3.2007/273, § 8.)

Ammattipätevyyden laajennus on mahdollista, mikäli henkilö on suorittanut ammattipätevyyden koulutuksen kautta 70 tuntia tai nopeutettuna 35 tuntia. Tämä laajennus tulee silloin kysymykseen, jos henkilö haluaa tavara- ja henkilöliikenteen ammattipätevyydet. (A 640/2007, § 4.)

Perustason ammattipätevyyden koulutusohjelma sisältää

Otsikossa tulee olla koulutuksen liikennelaji ja kesto, lisäksi tulee ilmetä, onko kyseessä perustason ammattipätevyys vai laajennus. Koulutuksen kesto ei voi poiketa Direktiivin 2003/59/EY määrittämistä tuntimääristä. Koulutusohjelman on perustuttava Direktiivin 2003/59/EY liitteen yksi oppiaineiden luettelon tavoitteisiin. Ohjelman tulee erotella tavoitteiden mukaisten oppituntien, teoriatuntien, käytännön harjoitustuntien sekä henkilökohtaisen ajo-opetuksen määrät. Koulutusohjelmaan tulee kuvata tavoitteet ja mahdollinen kouluttaja-vaatimus. (A 640/2007, § 2.)

7.4.2 Ammattipätevyyden jatkokoulutukset

Tavoitteena kouluttamisella on saada kuljetusalalle turvallisempia, ympäristöystävällisempiä ja laadukkaampia kuljetuksia. Autonkuljettajien koulutuksella on tarkoitus parantaa ammatillisia valmiuksia, lisätä liikenteen ja kuljetusten turvallisuutta sekä parantaa kuljettajien työssä jaksamista. (L 16.3.2007/273, § 7.)

Ammattimaisessa liikenteessä toimivilta kuljettajilta on vaadittu ammattipätevyyttä henkilöliikenteessä 10.9.2008 ja tavaraliikenteessä 10.9.2009 alkaen. Henkilöt, jotka ovat suorittaneet linja- tai kuorma-auton ajokortin ennen em. päivämääriä, ammattipätevyys on kyseiseen luokkaan voimassa ajo-oikeuden kautta. Kuljettajien on suoritettava ammattipätevyyden jatkokoulutukset, jotta ammattipätevyys pysyy voimassa. Tämä tarkoittaa viiden päivän kouluttautumista, yhteensä 35 tuntia, joka on oltava suoritettuna henkilöliikenteessä 10.9.2013 ja tavaraliikenteessä 10.9.2014 mennessä. Sen jälkeen alkaa uusi viiden päivän ja viiden vuoden koulutusjakso. (A 640/2007, § 7.)

Jatkokoulutuksissa ainoa pakollinen aihe on ennakoivan ja taloudellisen ajon koulutus. Muut 4 päivää kuljettaja voi valita oman mielenkiinnon mukaan. Mikäli ammattipätevyyttä ei ole pidetty voimassa jatkokoulutuksella, kuljettaja saa ammattipätevyyden uudelleen voimaan osallistumalla jatkokoulutukseen. Koulutuksen suorittamisen jälkeen kuljettajan tulee hakea itselleen ammattipätevyyttä, on kaksi vaihtoehtoa, erillinen ammattipätevyyskortti tai erityisehtomerkinä ajokorttiin. (L 16.3.2007/273 § 17.)

Ammattipätevyyden jatkokoulutusohjelman on sisällettävä:

Kuvaava nimi ohjelmalle, koulutuksentavoite, joka on hyväksyttävän ohjelman mukainen. Käytettävät opetusmenetelmät ja koulutuksen toteutustapa on selvitettävä. Koulutusohjelman sisältö on oltava direktiivin 2003/59/EY liitteen yksi oppiaineiden luettelon mukainen ja koulutusohjelmassa tulee näkyä ohjelmassa käytettävien oppiaineiden luettelon tavoitteet. Sisältö on oltava suunnattu kuorma- ja/tai linja-auton kuljettajille ja ohjelmaan on laitettava koulutuksen kokonaiskesto. Hyväksytty koulutusohjelma on voimassa 5 vuotta. Koulutuskeskukset voivat käyttää ainoastaan hyväksytyjä koulutusohjelmia. (A 640/2007, § 7.)

7.4.3 Ammattipätevyys kuljetusyrittäjän näkökulmasta

Kuljettajan on pidettävä mukana ja tarvittaessa esitettävä ammattipätevyyskortti tai ajokortti, jossa on merkintä ammattipätevyydestä. Kuljettajakoulutuksen suorittamisen aikana opiskelijalla tulee olla asiakirja, jossa on merkintä ammattipätevyydestä. Poliisi keskeyttää ajon, mikäli kuljettajalla ei ole tarvittavia asiakirjoja mukana. Ajoneuvoyhdistelmän tai ajoneuvon saa luovuttaa kuljetettavaksi ainoastaan sellaiselle henkilölle, jonka ammattipätevyys on todettu. (L 16.3.2007/273, § 17.)

7.4.4 Ammattipätevyys kouluttajan näkökulmasta

Opetus- ja Kulttuuriministeriö tai liikenteen turvallisuus virasto hyväksyy ammattipätevyyskoulutusta antavat koulutuskeskukset. Opetus- ja Kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämisluvalla toimivat yhteisöt hakevat hyväksyntää

Opetus- ja Kulttuuriministeriöltä. Muut yritykset, yhteisöt ja säätiöt hakevat hyväksynnän Liikenteen turvallisuusvirastolta. (ammattipätevyiden jatkokoulutus 2013.)

Koulutuskeskus hyväksytään antamaan perustason ammattipätevyyskoulutusta ja/tai jatkokoulutusta. Ammattipätevyyskoulutuksen koulutuskeskuksen tulee täyttää tarvittavat vaatimukset. (A 640/2007, § 17.)

7.4.5 Koulutuskeskuksen velvoitteet koulutuksen järjestämisestä

Ilmoitus ennen koulutuksen aloittamista lomakkeella E704. Kurssi-ilmoitus on oltava valvovalla viranomaisella viimeistään 10 vrk ennen koulutusta, mikäli kurssi-ilmoitusta ei ole tehty vaaditussa määräajassa, koulutuksessa olevat henkilöt eivät voi saada koulutusmerkintää ammattipätevyysrekisteriin. Kurssi-ilmoitus voidaan toimittaa kirjepostilla, faksilla, sähköpostilla tai henkilökohtaisesti lähimpään Ajovarman Oy:n raskaan kaluston toimipisteeseen. Kurssi-ilmoituksen allekirjoittaa opetuksesta vastaava johtaja. (A 640/2007, § 19.)

Ilmoitus koulutuksen suorittaneista tulee tehdä lomakkeella E703. Ilmoitus koulutuksen suorittaneista on oltava koulutusta valvovalla viranomaisella viimeistään kahden viikon kuluessa koulutuksesta. Ilmoituksen voi toimittaa kirjepostilla, faksilla, suojatulla sähköpostilla tai henkilökohtaisesti. Ajovarman Oy:n raskaan kaluston toimipisteeseen johon kurssi-ilmoitus on tehty. Ammattipätevyyskoulutukseen osallistuneista ilmoitetaan etunimi, sukunimi ja henkilötunnus. Mikäli henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, ilmoitetaan henkilön täydellinen nimi ja syntymäaika. Koulutuskeskuksen on annettava todistus koulutuksen suorittamisesta viimeistään kahden viikon kuluttua koulutuksesta. Ilmoituksen koulutuksen suorittaneista allekirjoittaa opetuksesta vastaava johtaja. (A 640/2007, § 19.)

Perustason ammattipätevyyskoulutukset ovat osa kuljettajien tutkintoja, joten se kuuluu normaalina osana tutkintoon valmistavaan koulutukseen.

Havaintojeni mukaan ammattipätevyyden jatkokoulutukset ovat niitä koulutuksia, jotka ovat mielestäni niitä ”punaisen meren juttuja”, joita tarjoamme asiakkaillemme palveluna. Markkinoilla olevat hinnat ovat tiukasti kilpailtuja ja koulutusten hallinnointi byrokraattista. Olen miettinytkin useasti, kumpi on tärkeämpää varsinainen kouluttaminen ja kuljettajien oppiminen vai byrokraattinen koulutusten hallinnointi.

7.5 Aikuiskoulutuksen rahoitusvaihtoehdot

Työvoima aikuiskoulutuksen tavoitteena on edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja vähentää työttömyyttä ja siitä vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

7.5.1 Rahoituksella ohjataan aikuiskoulutuksen määrää

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee valtiosuus päätökset ja tulossopimuksiin perustuvassa rahoituksessa neuvottelee suoritemääristä koulutuksen järjestäjien kanssa. Ministeriö jakaa myös valtiovastuuja. Oppilaitosten muu rahoitus koostuu kuntien rahoitusosuudesta, ylläpitäjän omasta rahoituksesta sekä opiskelija- ja kurssimaksuista. (Aikuiskoulutuksen rahoitus, OKM 2013.)

Omaehtoista aikuiskoulutusta rahoitetaan valtiosuusjärjestelmän kautta ja opiskelijalta perittävillä kurssimaksuilla. Työvoima aikuiskoulutus rahoitetaan hankintatoimintana, jossa ELY keskus tai TE -keskukset ostavat koulutusta suoraan koulutuksen järjestäjiltä, yhteishankinta koulutukset. Työhallinnon rahoittamasta koulutuksesta on huomattava osa näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta. (Aikuiskoulutuksen rahoitus, OKM 2013.)

Henkilöstökoulutus kuuluu julkisen rahoituksen ja säätelyn ulkopuolelle, jonka kustannuksista vastaa työnantaja.

Ammatillisessa lisäkoulutuksessa (ammatti- ja erikoisammattitutkinnot) ei ole lakisääteistä kuntaosuutta. Koulutuksesta voidaan periä kohtuullisia opiskelijamaksuja. Oppisopimuksena järjestettävän ja tutkintoon johtamattoman am-

matillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat määritellään valtion talousarviossa vuosittain erikseen. (Aikuiskoulutuksen rahoitus, OKM 2013.)

7.5.2 Tulevaisuuden rahoitusmalleja aikuiskoulutukseen

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti marraskuussa 2011 professori Erno Lehtisen ja maisteri Ida Mielityisen selvityshenkilöiksi tekemään ehdotuksen kansalaisten henkilökohtaisten koulutustilien muodosta ja käyttöönotosta. He luovuttivat loppuraportin opetusministeri Jukka Gustafssonille. Selvityshenkilöt ovat päätyneet näkemykseen, että aikuiskoulutuksemme rahoitusta olisi syytä uudistaa.

Rahoituksen tulee kannustaa ja mahdollistaa nykyistä nopeampi reagointi yksilöiden, erilaisiin koulutuksellisiin tarpeisiin. Kysyntälähtöisyyttä tulisi vahvistaa luomalla koulutustilien perustamista vaativa infrastruktuuri. Ehdotuksen mukaan tulisi jokaisella, yli 25-vuotiaalla Suomessa pysyvästi asuvalla olisi mahdollisuus avata koulutustili omalla säästöosuudella. Valtio tukisi tätä oman rahan käyttöä koulutukseen vastinrahoituksella. Koulutustilit toisivat lisää rahaa koulutukseen ja antaisivat näin vauhtia myös koulutustarjonnan kehittämiseen. Ne mahdollistaisivat myös työnantajille ja valtiolle kohdentaa taloudellista tukea koulutukseen juuri niille yksilölle ja ryhmille, kenelle halutaan. (Lehtinen ja Mielityinen 2012.)

Kiivas tahti työmarkkinoilla edellyttää tulevaisuudessa osaamisen kehittämistä ja kouluttautumista koko työuran ajan ja vielä eläkkeelläkin. Talouden vaikea tilanne edellyttää, että teemme valintoja mihin koulutukseen niukat resurssit käytämme ja miten. Kun yhteiskunnallinen tilanne muuttuu, niin koulutuksellisen tasa-arvoa koskevat tavoitteet edellyttävät aika-ajoin koulutuksellisten rakenteiden uudelleenarviointia, professori Lehtinen korostaa.

Ministeri Gustafssonin mukaan selvitys onnistuu hyvin tunnistamaan ne moninaiset vaatimukset, joita aikuiskoulutukseen kohdistuu ja esittämään ratkaisuu-

ja, joilla vastataan järjestelmän polttavimpiin ongelmiin. Nyt esitetty aikuiskoulutustilimalli tukee hyvin näiden tavoitteiden saavuttamista.

Selvityshenkilöt Lehtinen ja Mielityinen (2012) pyrkivät esityksellään etsimään keinoja myös, kuinka nykyistä aikuiskoulutuksemme rahoitusjärjestelmää voitaisiin kehittää niin, että se palvelisi koulutustileille asetettuja tavoitteita.

7.6 Koulutusten markkinointi

Koulutusten markkinointia Savon ammatti- ja aikuisopistolla toteutetaan internetissä www.sakky.fi sivuilla, paikallislehdissä, koulutus esitteillä ja tiedottavalla sähköpostikampanjalla. Käytössämme on alakohtaisia esitteitä ja koko koulun tarjonnan kattavia koulutusesitteitä.

Tämän hetkinen tilanne logistiikka-alalla on se, että resurssipulan takia en ole juurikaan ehtinyt markkinoimaan ja mainostamaan omaa toimintaamme. Ajatuksena oli aiemmin, että nuorisopuolen opettajat kiertäessään työssäoppimispaikkoja kertoisivat ja jakaisivat tietoa alamme aikuiskoulutuksista, mutta tuloksien valossa katsottuna toiminta ei ole tuonut toivottavaa lopputulosta. Havaintojeni mukaan parhaimpana koulutusten myynti ja markkinointikeinona pidän henkilökohtaista koulutustarpeiden kartoittamista, esittämällä oikeita kysymyksiä on mahdollista saada aikaan uutta kysyntää omille koulutustuotteille.

Uutena ideana olemme työstäneet kuljetusalan ajoneuvojen teippaamista alamme mainoksin, ajetaanhan niillä kymmeniätuhansia kilometrejä vuosittain. Ajoneuvoissa on suuret pinta-alat mainostaa ja yleensä kalustomme on puhdasta ja edustavaa. Pääteemana on ”hurauta kuljetusalalle”. Tämän alapuolella olisi kolme alateemaa; tutkimaton johtavat koulutukset, ammattipätevyyskoulutukset sekä trukki ja varastokoulutukset. Tämä projekti on myös osoittanut, kuinka kankeaa on saada ideoita etenemään näin suuressa koulutuskuntayhtymässä.

Kaikessa markkinoinnissa tulee ottaa huomioon tulos/panos suhde, miettiä, mikä on tärkeää ja tuottavaa markkinointia. Ajatellaan vaikka edellistä teippa-

us ideaa, kokonaiskustannus olisi n. 12 000 €. Aluksi tuo hinta kuulostaa todella kovalle, mutta mitä me saamme? Teippausta tulisi kaikkiaan n. 140 m², viiteen eri ajoneuvoon. Kaikilla autoilla ajetaan päivittäin muun liikenteen seassa. Teippaukselle voisi laskea kuoletusajan viidelle vuodelle, eli 2400 €/vuosi. Samalla rahalla saa kolme pientä n. 10 cm*10 cm ilmoitusta paikallislehteen vuosittain. Voi vaan kysyä, kummalla on suurempi markkina-arvo? Hinta tarkentuu parhaillaan olevan tarjouskierroksen myötä. Toiveena on, että kevään 2013 aikana saisimme ajoneuvot teipattua.

8 Näyttötutkintojen järjestämissuunnitelman laatiminen logistiikan perustutkintoon

8.1 Perehtyminen näyttötutkintojärjestelmään

Aloitin näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman laatimisen perehtymällä näyttötutkintojärjestelmään sekä aikuiskoulutusta ohjaavaan lainsäädäntöön.

- hankin käyttööni uusimman Näyttötutkinto-opas 2012 osoitteessa http://www.oph.fi/download/143969_Nayttotutkinto-opas_2012.pdf
- hankin logistiikan perustutkintoon; tukintojen perusteet http://www.oph.fi/download/75315_Logistiikka.pdf
- selvitin huolella kaikki tutkintotoimikunnan ohjeet: logistiikan perustutkinto (kuljetusalan tutkintotoimikunta) http://www.oph.fi/tutkintotoimikunnat/Ajoneuvo_ ja_kuljetustekniikka#kuljetusala
- ajantasaiset määräykset ja ohjeet löytyivät osoitteesta http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/nayttotutkintojen_jarjestaminen/maaraykset_ohjeet_ ja_lomakkeet
- myös näyttötutkintojen järjestämisedellytysten selvitys on hyvä asiakirja taustalle osoitteessa http://www.oph.fi/download/138564_Ohje_jarjestamisedellytysten_selvitys.pdf

- laatuasiat luin, asiaan perehdyttää esim. Vertaisarvioinnin opas - Kansalliset arviointialueet ja -kriteerit näyttötutkintoon ja valmistavaan koulutukseen (Opetushallitus 2010) osoitteessa http://www.oph.fi/download/131393_Nayttotutkinnon_ja_valmistavan_koulutuksen_kriteerit.pdf
- Tutkin myös oheisesta väitöstutkimusta soveltuvin osin; Olavi Leinon "Oppisopimusopiskelijan oppimisen henkilökohtaistaminen ja oppimismahdollisuudet työpaikalla", Itä-Suomen yliopisto Joensuu 2011 osoitteessa http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0593-2/urn_isbn_978-952-61-0593-2.pdf. (Torvinen sähköposti 18.1.2012)

Kuljetusalan tutkintoimikunta edellyttää logistiikan perustutkintoon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman, jonka olen laatinut.

8.2 Logistiikan perustutkinnon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma

Esittelen laatimani logistiikan perustutkinnon järjestämissuunnitelman rungon tarvittavine liitetietoineen.

Taustatiedot

1. Tutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot
2. Tutkinto, johon järjestämissopimusta haetaan

Logistiikan perustutkinto, kuljetuspalvelujen osaamisala

Logistiikan perustutkinto kuljetuspalveluiden osaamisala, autonkuljettaja, linja-autonkuljettaja ja yhdistelmäajoneuvonkuljettaja

3. Tutkintokieli
4. Näyttötutkinnon vastuuhenkilö, yhteystiedot ja näyttötutkintomestari pätevyys sekä selvitys kokemuksesta alalta
5. Tutkinnon järjestäjän kokemus alalta Savon ammatti- ja aikuisopiston kokemus näyttötutkintojen järjestämisessä, tekniikan ja liikenteen ala
6. Arvio vuosittaisista suorittajamääristä
7. Tiedotus ja markkinointi

8. Yhteistyö elinkeino- ja muun työelämän kanssa
9. Ohjauksen resurssit
10. Perittävät maksut

Näyttötutkinnon henkilökohtaistaminen

11. Näyttötutkintoon hakeutumisen henkilökohtaistaminen
12. Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen

Näyttötutkintotilaisuuksien sisältö ja näyttöympäristö

13. Näyttötutkinnon perusteet tutkintotilaisuuksien suunnittelun lähtökohtana
 - 13.1. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys
 - 13.2. Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus
 - 13.3. Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta
 - 13.4. Kuorma-autokuljetukset
 - 13.5. Yhdistelmäajoneuvokuljetukset
 - 13.6. Alan yritystoiminta
 - 13.7. Työkoneiden käyttö ja huolto
 - 13.8. Ulkomaanliikenteenkuljettajan tehtävät
 - 13.9. Taksikuljetukset
 - 13.10. Elintarvikekuljetukset
 - 13.11. Massatavarankuljetukset
 - 13.12. Ympäristöhuollonkuljetukset
 - 13.13. Linja-auton tavarankuljetusten hallinta
 - 13.14. Linja-autokuljetukset
 - 13.15. Kaukoliikenteenkuljettajan tehtävät
 - 13.16. Palveluliikenteenkuljettajan tehtävät
 - 13.17. Tilausajoliikenteen tehtävät
 - 13.18. Terminaalitoiminnot ja lastaus
 - 13.19. Valinnaiset tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista

Tutkintosuoritusten arviointi

14. Arvioijien valinta ja arviointiosaamisen ylläpito
15. Tutkintosuoritusten arviointi

16. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys
17. Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi
18. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintasuoritusten uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedottaminen

Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman liitteet

- Arto Kärkkäinen NTM todistus
- Markku Väänänen NTM todistus
- Henkilökohtaistamisprosessi (liite1.)
- Henkilökohtaistamista koskeva asiakirja (liite2.)
- Alan yritystoiminta, esimerkkitehtävä (Liite 3.)
- Ulkomaanliikenteenkuljettajan tehtävät, esimerkkitehtävä (liite 4.)
- Arviointilomake (liite 5.)
- Koulutuksen järjestämislupa (liite 6.)
- Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupa (liite 7.)
- Koulutuksen järjestäjän nimeämä ammattipätevyysvastaava (liite 8.)
- Luettelo opettajista (liite 8.)
- Kokeen vastaanottajat/arvioijat (liite 8.)
- Koulutusohjelma, tuntien määrä, keskeinen sisältö (liite 9.)
- Ammattipätevyyskokeesta esimerkkikysymykset oikene vastauksiin, vähintään 1 kysymys/tavoitelause (liite 10.)
- Arvioijaluettelo (liite 11.)

7.3.2013 kuljetusalan tutkintotoimikunta käsitteli kokouksessaan hakemuksemme ja näyttötutkintojen järjestämissuunnitelman liitteineen. Palautteena sain tehtäväkseni muutamia pieniä tarkennuksia näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmaan. Tarkentamalla suunnitelmaamme saamme järjestämissopimuksen logistiikanperustutkintoon kuljetusalan tutkintotoimikunnan kanssa. Tutkintotoimikunnan kokoonpano uusiutuu 1.8.2013 alkaen, sopimuksemme allekirjoitetaan syksyn 2013 ensimmäisessä toimikunnan kokouksessa (puhelinkeskustelu Ojala - Kärkkäinen 14.3.2013).

9 Hyvä tiedonhallintatapa ja laadunhallinta

Näyttötukintojen järjestäjää velvoittaa henkilötietolaki (L 523/1999) noudattamaan hyvää tiedonhallintatapaa. Tutkintojen järjestäjän palveluksessa olevilla henkilöillä tulee olla menettelyohjeet käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta, tietojen antamisesta, käsittelystä ja tietojärjestelmien suojaamisessa käytettävistä menetelmistä. Henkilötietolaki sisältää säännöksiä henkilötunnuksen käytöstä ja henkilörekistereistä, jotka koskevat myös näyttötutkinnon järjestäjää. Ainoastaan laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, voidaan käyttää tutkinnonsuorittajan henkilötunnusta. Edellä mainittuja tehtäviä ovat mm. koulutuksen järjestämislupaan kuuluva tilastointi, oppimisen ja tutkintosuoritusten arviointi, tutkintotodistukset, todistukset tutkinnon- tai tutkinnon osien suorittamisesta. Lisäksi säädettyjä tehtäviä ovat tutkinnon valmistavaan koulutukseen osallistumisesta annettava todistus, oppisopimuskoulutusta ja opintosuorituksia koskevat tiedot. (Näyttötutkinto-opas 2012 2013, 59)

9.1 Näyttötutkintotoiminnassa syntyvät asiakirjat

Tutkinnonjärjestäjälle tulee erilaisia asiakirjoja, jotka tulee dokumentoida, mahdollisesti myöhempää tarvetta varten. (Näyttötutkinto-opas 2012, 59.)

Toiminnassa muodostuvia sopimusluonteisia asiakirjoja

Laaditaan näyttötutkintojen järjestämissopimus ja järjestämissuunnitelma, arvioija luettelo, sekä sopimukset koulutuksen tai tutkinnon hakijan kanssa. Mahdollisesti tulee selvitys Opetushallituksen arvio näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä. (Näyttötutkinto-opas 2012, 59.)

Henkilökohtaistamisessa muodostuvat asiakirjat

Henkilökohtaistamista koskeva asiakirja, siihen dokumentoidaan näyttötutkintoon hakeutumisen, suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen. (Näyttötutkinto-opas 2012, 59.)

Näyttötutkintotilaisuuksissa muodostuvat asiakirjat

Arviointilomakkeet laaditaan työnantajan, työntekijän ja oppilaitosedustajan toimesta. Näiden pohjalta laaditaan arviointiesitys tutkinnon tai sen osan suorittamisesta. Tutkinnonsuorittajan itsearviointi ja hänen tuottamat dokumentit ja tuotokset. Tutkintomaksujen tilittämiseen liittyvät asiakirjat ja tositteet tulee myös dokumentoida. (Näyttötutkinto-opas 2012, 59.)

Tutkintotoimikuntaan

Tutkintotoimikunnalle lähetettävät asiakirjat:

- tutkintotilaisuudesta laaditaan tutkinnon suorittamisesta tai sen osasta esitys koontilomakkeella tutkintotoimikunnalle
- todistukset tutkinnon osan tai osien suorittamisesta ja tutkintotodistus lähetetään tutkintotoimikuntaan.

Näistä asiakirjoista kopiot jäävät koulutuksen järjestäjä arkistoon. (Näyttötutkinto-opas 2012, 59.)

Valmistavaan koulutukseen liittyvä dokumentointi

Sopimukset tulee olla; näyttötutkinnon järjestämisestä ko. tutkintotoimikunnan kanssa, koulutukseen tai tutkintoon hakeutujan kanssa, suunnitelma valmistava koulutuksen määrästä, oppisopimus tai henkilökohtainen opiskeluohjelma. Tutkinnonsuorittaja saa osallistumistodistuksen suoritetuista kursseista sekä valmistavaan koulutukseen osallistumisesta. (Näyttötutkinto-opas 2012, 59.)

9.2 Asiakirjojen säilyttäminen ja arkistointi

Vastuu näyttötutkinnon todistusten arkistoinnista ja tarvittaessa kopion antamisesta tutkinnon suorittajalle on ko. tutkinnon järjestäjällä. Mikäli tietoja ei tallennettu opintorekisteriin, on kansallisarkisto määrännyt (17.11.2003 KA 321/43/03) pysyvästi säilytettäväksi tutkintotodistukset ja todistukset tutkinnon tai sen osien suorittamisesta. (Näyttötutkinto-opas 2012, 60.)

Yksittäisten näyttötutkintojen järjestäjien asiakirjahallinnosta tai arkistoinnista opetushallituksella ei ole toimivaltaa antaa ohjeita tai määräyksiä. Asiakirjojen, jotka muodostuvat näyttötutkintojärjestelmässä on liitettävä osaksi koulutusorganisaation arkistonmuodostumissuunnitelmaa. Siihen tulee kirjata asiakas-

ryhmittäin asiakirjojen säilytysajat, arkistointipaikat ja arkistointivastuut. Kansallisarkiston kotisivuilta löytyy lisätietoa arkiston muodostumissuunnitelman laatimisesta ja pysyviksi määräytyistä asiakirjoista. (Näyttötutkinto-opas 2012, 60.)

Näyttötutkinnon järjestäjän vastuulla on säilyttää tutkinnonsuorittajaa koskevat asiakirjat vähintään niin pitkään, kun tutkinnon suorittaminen on kesken. Asiakirjat todistuksia lukuun ottamatta voidaan palauttaa tutkinnonsuorittajalle tai hävittää, kun tutkintotodistus tai tutkinnon osan/osien suorittamisesta todistus on annettu ja arvioinnin oikaisun hakuaika on kulunut umpeen tai arvioinnin oikaisupyyntö on käsitelty tutkintotoimikunnassa. Opetushallituksen suositus on, että oppisopimusta ja sen liitteenä olevaa henkilökohtaista opiskeluohjelmaa säilytetään kymmenen vuoden ajan johtuen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain säädöksistä. (Näyttötutkinto-opas 2012, 60.)

Henkilökohtaistamista koskeva asiakirja ja tutkintosuoritusten arvioinnit voidaan laatia sähköisessä muodossa, tosin arkistoitavan kappaleen tulee olla paperisessa muodossa. Arkistokappaleista tulee löytyä asiakirjojen hyväksymistä ja päivittämistä koskevat tiedot allekirjoituksineen ja päiväyksineen. (L 1705/2009, § 58.)

9.2.1 Salassa pidettävät asiakirjat

Näyttötutkinnon järjestäjän tulee tietää, että osa muodostuvasta aineistosta on salassa pidettävää materiaalia. Esimerkiksi henkilökohtaistamista koskeva asiakirja, tutkinnonsuorittajan sanalliset arvioinnit ja arvioijien omat muistiinpanot sekä mahdolliset arviointipöytäkirjat ovat salassa pidettävää aineistoa. Julkisuuslaissa (L 621/1999, § 24) on luetteloasiakirjojen salassapitoperusteista. Näyttötutkintotoiminnassa kannattaa huomioida seuraavat asiakirjatyypit salattaviksi. (L 621/1999, § 24.)

- sisältävät tietoa yksityisestä tai julkisyhteisöllisestä liike- tai ammatillisuuksia
- pääsykoe tai muut kokeet tai testit
- psykologiset testit, soveltuvuuskokeet ja niiden tulokset

- oppilashuoltoa ja opetuksesta vapauttamista koskevat tiedot sekä sanalliset arvioinnit
- salaiset puhelinnumerot sisältävät asiakirjat

9.3 Laadunhallinta ja arviointi

Koulutuksen järjestäminen

Koulutuksen järjestäjänä otamme huomioon kansalliset ja eurooppalaiset laadunhallintaa koskevat suositukset koulutustoiminnassa. Laadimme suunnitelmallisen ja johdonmukaisen toimintasuunnitelman, mikä tulee olemaan kiinteäosa organisaation toimintaa ja sen päätöksentekoprosesseja. Lisäksi laatu-tavoitteet, vastuut ja velvollisuudet on määritetty yksityiskohtaisesti. (Vertaisarvioinnin opas 2010,32.)

- toimintaa ohjaavat periaatteet ja ohjeet on dokumentoitu
- logistiikka-alalla varmistamme, että henkilöstö toimii toimintasuunnitelman mukaisesti kuvattujen toimintatapojen ja ohjeiden mukaisesti
- logistiikka-alalla seuraamme järjestelmällisesti laatu-tavoitteiden toteutumista ja edistämme omalla toiminnalla näiden tavoitteiden saavuttamista
- kouluttajat, tutkinnon suorittajat ja työelämä edustajat osallistuvat arvioinnin suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen
- logistiikka-alalla huolehdimme osana yhteiskunnallista vastuuta siitä, että kestävän kehityksen periaatteet otetaan huomioon kaikessa toiminnassa
- logistiikka-alalla hankitaan säännöllisesti palautetta, arvioimme toiminta- ja arviointijärjestelmämme toimivuutta ja kehittämme toimintaamme näiden tulosten pohjalta.

Tietoa saadaan

- dokumentoitu toimintajärjestelmä
- strategia- ja toimintasuunnitelma
- laadunhallintaan liittyvät asiakirjat ja toimintaohjeet
- arviointiraportit (itsearviointi, vertaisarviointi, ulkoiset arvioinnit)

- AIPAL -palautteiden yhteenveto ja muut palautteet
- haastattelut.

Asiakas- ja sidosryhmien tyytyväisyys ja asiakkuuden hallinta

Logistiikka-alalla kerätään säännöllisesti ja järjestelmällisesti keskeisiä tietoja tutkinnon suorittajien ja sidosryhmien tyytyväisyydestä. Keräämällä saatua tietoa hyödynnetään koulutus toiminnan kehittämisessä. Huomioimme asiakkaiden tarpeet ja odotukset kehittäessä eri asiakasryhmille tuotettavia tuotteita ja palveluita. Tavoitteenamme on, että tutkinnon suorittajat ja muut keskeiset sidosryhmät ovat tyytyväisiä alamme järjestämiin koulutuksiin ja tukipalveluihin. (Vertaisarvioinnin opas 2010, 32.)

Tyytyväisyyden mittaus

Tutkinnon suorittajien ja sidosryhmien antamat palautteet esim. OPAL ja AIPAL sekä henkilökohtaiset haastattelut.

Henkilöstön kehittyminen

Henkilöstö saa logistiikka-alalla säännöllisesti palautetta esimiehiltään ja keskeisiltä sidosryhmiltä. Palautetta käsitellään yhteisesti ja sitä käytetään jatkuvan kehittymisen tukena. Kehityskeskusteluja käytetään yksilöllisen kehittymisen tukena. (Vertaisarvioinnin opas 2010, 33.)

Koulutuspäällikkö ja rehtori käynnistävät palautteen pohjalta erilaisia kehittämistoimia, joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Koulutuksen järjestäjän toiminnan arviointi ja kehittäminen

Logistiikka-alalla, koulutusten järjestäjänä arvioimme toimintaamme säännöllisesti, osana jatkuvaa laadun kehittämistä. Vertailutietoa käytetään oman toiminnan laadun arviointiin ja toiminnan parantamiseen.

10 Pohdinta ja yhteenveto

Tutkin työssäni varsin laaja-alaisesti aikuiskoulutuksen tilaa aina Euroopan tasolta lähtien. Tein samalla katsauksen aikuiskoulutuspolitiikkaan valtakunnan ja maakunnan tasolla, josta edelleen Savon koulutuskuntayhtymään ja siitä Savon ammatti- ja aikuisopiston tekniikan ja liikenteen alalle. Päädyin logistiikan alalle, mille laadin aikuiskoulutusstrategian ja koulutustuotteet. Toimimalla strategian mukaisesti haemme menestystä ja kilpailuetua tulevina vuosina.

Tutkimustyön empiirisen osuuden laadin Trans Edu Kuopio yhteistyökumppaneiden tapaamisen yhteydessä sekä arvioidessani markkinatilannetta, kun selvitin aikuiskoulutuksen tarpeellisuutta Kuopion talousalueelle. Lisäksi tutkin kirjoituspöytätyönä, mistä logistiikka-alalla puhutaan ja etsin lehtileikkeitä sekä artikkeleita internetistä. Näiden tutkimustulosten perusteella päätin jatkaa tutkimustyötäni, ja selvitin kuinka saadaan tutkintoon johtava aikuiskoulutus käynnistymään logistiikka-alalla. Tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi tuli laatia logistiikan perustutkintoon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma. Laadin järjestämissuunnitelman liitteineen ja elokuussa 2013 meillä on järjestämissopimus logistiikan perustutkintoon kuljetusalan tutkintotoimikunnan kanssa. Ammattitutkintojen yhdistelmäajoneuvonkuljettaja ja linja-autonkuljettaja näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmat laaditaan kevään 2013 aikana. Varastonhoitajan näyttötutkintoon tutkintoon järjestämissuunnitelma tulee syksyllä 2013. Ammattipätevyyskoulutuksia kehitetään edelleen, painopisteen ollessa tutkintoon johtavissa koulutuksissa.

Tutkin koulutusten eri rahoitusvaihtoehtoja ja selvitin mihin niitä voidaan käyttää. Rahoitusvaihtoehtojen tunteminen on olennainen osa koulutusten myyntiä. Käytännössä käytössä on TE- ja ELY- toimen käyttämä yhteishankinta rahoitus, VOS valtoinosuusrahoitus, oppisopimusrahoitus ja yritysten tai yksityishenkilöiden nk. kovan rahan kaupat.

Tutkin koulutusten markkinointia ja totesin sen olevan puutteellista, käsitystäni vahvasti vielä laatiimme SWOT analyysi. Markkinointiin ja mainontaan tulee

panostaa, uutena aikuiskouluttajana logistiikka-ala tarvitsee tunnettavuutta ja näkyvyyttä. Aloitamme omatoimisen mainonnan teippaamalla logistiikka-alan ajoneuvot koulutusmainoksiin. Tulemme tekemään suoramarkkinointia logistiikka-alan yrityksiin enemmän, mitä tukee tulevaisuudessa vielä enemmän hakemamme järjestämissopimukset eri tutkintotoimikunnilta.

Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alan strategia antaa hyvän kokonaiskuvan ja se määrittää selkeän suunnan tulevaisuuteen. Tämän työn tulosten avulla logistiikka-alalla voidaan määrittää toimenpiteet, millä varmistamme oman osaamisemme ja turvaamme kehityksemme sekä määritämme resurssi tarpeemme tulevaisuuden aikuiskoulutuksessa. Tulevaisuudessa aikuiskoulutustoiminta vaatii muutosvalmiutta ja herkkyyttä sopeutua toimintakentällä tapahtuviin muutoksiin. Yksi keskeisimpiä tavoitteita aikuiskoulutusstrategian laadinnassa oli, kuinka pystymme toimimaan taloudellisesti ja kustannustehokkaasti vaarantamatta opetuksen laatua.

Strategian laadintaan osallistui koko logistiikka-alan henkilöstö, tyhy -päivillä teimme yhdessä SWOT analyysin ja hahmottelimme tulevaisuuden näkymiä. Toivottavasti yhteinen suunnittelu auttaa strategian maastouttamisessa ja samalla sitouttaa kaikkia osapuolia toimimaan sen mukaisesti. Koska alalla ei ole aikaisempaa historiaa tutkintoon johtavasta aikuiskouluttamisesta, pääsin suunnittelemaan kokonaisuutta varsin puhtaalta pöydältä.

Strategian laadinnassa huomioin Savon koulutuskuntayhtymän strategiset päämäärät, vision ja perustehtävän. Näiden reunaehtojen saattamana laadin logistiikka-alalle arvot, toiminta-ajatuksen ja vision. Lisäksi tutkin kehittämisen painopisteet, ja määritin asiakkaat sekä yhteistyökumppanit.

Resurssien määrittäminen tulee ajankohtaiseksi kevään 2013 aikana, milloin aloitamme syksyn 2013 suunnittelun ja koulutusten markkinoinnin. Tämän hetken suunnitelman mukaan aloitamme syyskuussa 2013 logistiikanperustutkinnon kouluttamisen näyttötutkintona. Alkuvaiheessa rekrytoimme yhden kouluttajan ja koulutustilojen osalta havaintojeni mukaan voidaan toimia toisen asteen kanssa samoissa tiloissa. Kalustoa emme tarvitse lisää, autokoulumme

tulee toimimaan tarvittaessa kahdessa vuorossa tai ostamme B ja C – ajokorttikoulutuksen yksityisiltä toimijoilta.

Laadunhallinnasta tutkin teoriaosuuden, mutta aikapula ja tutkimustyöni laajuus pakotti rajaamaan sen työni ulkopuolelle. Dokumentoinnin käsittelin näyttökintojen näkökulmasta. Laadunhallinta täytyy laittaa syksyllä 2013 kuntoon.

Tutkimustyöni vaikuttavuutta arvioidessa voin olla tyytyväinen, siihen että kehitystyöni ja ideani on otettu hyvin vastaan työpaikallani. Tulevaisuus tulee näyttämään, millaisia strategian maastoutusvaiheen ongelmia tulee syntymään, mutta olen varsin toiveikas, että saisimme toimivan ja jokapäiväistä työtämme ohjaavan toimintamallin käyttöömmee. Logistiikan perustutkinnon näyttötutkin-tojenjärjestämissopimus tulee käyttöömmee syksyllä 2013 logistiikka-alalla. Aloitamme käytännön järjestelyjen suunnittelun ja valmistelun hetimiten, että olisimme valmiit ottamaan n. 20 opiskelijaa koulutettavaksi 1.9.2013.

Tavoitteenamme on, että saamme elokuussa 2013 käyttöön strategiaamme siten, että jokainen aikuiskoulutukseen osallistuva henkilö ymmärtää strategian merkityksen sekä osaa toimia sen mukaisesti. Tulemme päivittämään aikuis-koulutusstrategiaamme saatujen kokemusten perusteella.

Tutkimus- ja kehittämistyöni jatkotutkimuksena toteutetaan aikuiskoulutusstrategian vaikutus logistiikka-alan aikuiskoulutukseen. Mahdollista on tutkia valmistuneiden opiskelijoiden-, työnantajien- ja yhteistyökumppaneiden tyytyväisyyttä koulutuksiimme. Lisäksi tutkintoon johtavissa koulutuksissa tavoitteena on opiskelijoiden työllistyminen koulutusta vastaaviin ammatteihin ja alalla pysymiseen, tämäkin on mielenkiintoinen lisätutkimisen arvoinen asia.

Lähteet

- Aikuiskoulutuksen opas, Savon ammatti- ja aikuisopisto 2013. <http://www.sakky.fi>
- Aikuiskoulutuksen rahoitus. 2013. Viitattu 23.2.2013.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/hallinto_ohjaus_ja_rahoitus/
- Airaksinen, A. 2012. Toimitusjohtaja. Kuljetusliike Antti Airaksinen Oy. Haastattelu 2.11.2012.
- Ammattikoulutus - Näyttötutkinnot. 2013. Viitattu 22.2.2013
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/nayttotutkinnot
- Ammattipätevyiden jatkokoulutus. 2013. TraFi. Viitattu 23.2.2013.
http://www.trafi.fi/tieliikenne/ammattiliikenne/kuorma-_ja_linja-autonkuljettajien_ammattipatevyys
- Bergroth, J. Toiminnanjohtaja. SKAL Itä-Suomi ry. Haastattelu 2.11.2012.
- Bruggen julkilausuma ammatillista koulutusta koskevasta tehostetusta eurooppalaisesta yhteistyöstä. 2010. Viitattu 8.2.2013. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_fi.pdf
- Chan Kim, W., Mauborgne, R., Tillman, M. 2005. Sinisen meren strategia. Helsinki: Otava.
- Elinikäinen oppiminen – mahdollisuus kasvuun ja työllisyyteen. 2010. Viitattu 8.2.2013.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/elinikaisenoppimisenneuvosto/liitteet/ohjelmajulistus.pdf
- Elinikäisen oppimisen strategia. 2010. Viitattu 10.2.2013.
http://www.ek.fi/ek/fi/ajankohtaista/uutiset/suomelle_rakennettava_elinikaisen_oppimisen_strategia-2388
- Hallitusohjelma. 2011. Viitattu 17.3.2013.
<http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/fi.jsp>
- Hattunen, A. 2012. Aluepäällikkö. Kuljetusliike Kantola & Koramo Oy. Haastattelu 2.11.2012.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita 16. uud. p. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy
- Kamensky, M. 2000. Strateginen johtaminen. Helsinki: Talentum.
- KOM Elinikäinen oppiminen. 2000. Viitattu 8.2.2013. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/policy/memo_fi.pdf
- Lahtinen, J., Isoviita, A., Heikkilä, M. 1998. markkinointitutkimus. Tampere: Avaintulos.
- Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä 16.3.2007/273. Viitattu 18.3.2013. <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070273>
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009. Viitattu 24.2.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20091705>

- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999. Viitattu 24.2.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/1999621>
- Lehtinen E ja Mielityinen I. 2012. koulutustilien käyttöönotto. Viitattu 23.2.2013.
<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2012/11/koulutustili.html>
- Lindroos, J-E., Lohivesi, K. 2010. Onnistu Strategiassa 3. uud. p. Juva: WS Bookwell Oy
- logistiikan perustutkinto 2009. Viitattu 22.2.2013.
http://www.oph.fi/download/75315_Logistiikka.pdf
- Logistiikka ja yritykset. 2012. Viitattu 15.2.2013. <http://www.opetin.fi/tulevaisuuden-suomi/logistiikka/794-logistiikka-ja-yritykset.html>
- Nurmi, P. 2012. Toimitusjohtaja. Suomen Kiitoautot Oy. Haastattelu 2.11.2012.
- Näyttötutkinto-opas 2012. Viitattu 24.2.2013.
http://www.oph.fi/download/143969_Nayttotutkinto-opas_2012.pdf
- Ojala, A. Kuljetus-alan tutkintotoimikunnan pj. Puhelinkeskustelu 14.3.2013.
- OKM - Aikuiskoulutus. 2013. Viitattu 10.2.2013.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/
- Opetushallitus - SWOT -analyysi. 2013. Viitattu 17.3.2013.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/menetelmia_ja_tyovalineita/swot-analyysi
- OPH, Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto. 2009. Viitattu 15.2.2013.
http://www.oph.fi/download/49298_Liikenne-esimiehen_erikoisammattitutkinto_2009.pdf
- Perttilä, A. 2010. Konepörssi. Viitattu 15.2.2013. <http://www.koneporssi.com/uutiset/mistane-tulevaisuuden-kuljettajat-tulevat/>
- Pohjois-Savon maakuntasuunnitelma 2030, maakuntastrategia. 2013. Viitattu 9.2.2013.
http://www.pohjois-savo.fi/fi/psl/liitetiedostot/maakuntasuunnitelma/Maasu2030_nettiin.pdf
- Saastamoinen, J. 2012. Armeijan säästöt pahentavat kuljettajapulaa. Viitattu 15.2.2013.
<http://www.kauppalehti.fi/auto/uutiset/armeijan+saastot+pahentavat+kuljettajapulaa/201205169257>
- Savon koulutuskuntayhtymä. 2013. <http://www.sakky.fi>
- Savon ammatti- ja aikuisopisto. 2013. <http://www.sakky.fi>
- SFS-EN ISO 9000. Laadunhallinnan perusteet ja sanasto. 2001. Helsinki: Suomen standardoimisliitto SFS. Viitattu 20.3.2013. <http://jamk.fi/kirjasto,Anni-palvelin,SFSOnline>
- SFS 9001. 2006. Laadunhallinnan tietopaketti 509. Helsinki: Suomen standardoimisliitto SFS. Viitattu 20.3.2013. <http://jamk.fi/kirjasto,Anni-palvelin,SFSOnline>
- Simonen, E. 2012. Lisäkoulutusvaatimus voi johtaa kuljettajapulaan. Viitattu 15.2.2013.
<http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/lisakoulutusvaatimus-voi-johtaa-kuljettajapulaan/609829/>

Torvinen, H. 2012. Näyttötutkintotoiminnan ohjeistus. Sähköpostiviesti 18.1.2012. Vastaanottaja: A. Kärkkäinen.

Tuomi, L., Sumkin, T. 2011. Strategia arjessa – oivalluksia organisaation uudistajalle. 1.-2.p. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Uutta pontta ammatillista koulutusta koskevalle eurooppalaiselle yhteistyölle Eurooppa 2020 -strategian tueksi. 2010. Viitattu 8.2.2013.

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0296:FIN:FI:PDF>

Valtioneuvoston asetus kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyydestä 640/2007.

Viitattu 18.3.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070640>

Vertaisarvioinnin opas 2010. Viitattu 24.2.2013.

http://www.oph.fi/download/131393_Nayttotutkinnon_ ja_valmistavan_koulutuksen_kriteerit.pdf.

Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto 2008. Viitattu 18.3.2013.

http://www.oph.fi/download/111170_yhdistelma_ajoneuvonkuljettaja_ammattitutkinto.pdf

Kuvaluettelo

Kuva 1, strategian kokonaiskuva (muokattu Tuomi ja Sumkin, 2010, 29.)	15
Kuva 3: Savon koulutuskuntayhtymän organisaatiokaavio (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.).....	32
Kuva 4: Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä vuonna 2011	33
Kuva 5: Työelämäpalveluiden opiskelijatyövuodet koulutusaloittain 2011.....	33
Kuva 6: Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutuspaikkakunnat 2013 (Savon koulutuskuntayhtymä 2013.).....	35
Kuva 7: Aikuiskoulutusstrategian luominen (muokattu Tuomi ja Sumkin 2010, 29.)	43
Kuva 8: Strategian maastoutus (muokattu Tuomi ja Sumkin 2010, 69.).....	49

Taulukkuuettelo

Taulukko 1: SWOT- analyysi aikuiskoulutuksen tila keväällä 2013	41
Taulukko 2: Skenaariomatriisi logistiikka-ala 3/2013	45

Liiteluettelo

Liite 1: Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alan aikuiskoulutuksen kehittämistoimenpidesuunnitelma vuodelle 2013.	81
Liite 2: Markkinointia, teippausideoita kuljetuskalustoon.	82
Liite 3: Näyttötutkintoon hakeutuvan henkilön eteneminen tutkinnon suorittamisen vaiheissa.	83

Liitteet

Liite 1: Savon ammatti- ja aikuisopiston logistiikka-alan aikuiskoulutuksen kehittämistoimenpidesuunnitelma vuodelle 2013.

Tehtävä:	ajankohta	vastuhenkilö
Ammattipätevyyskoulutusten markkinointi, kehittäminen ja markkinointi	touko - kesäkuu 2013	Arto Kärkkäinen
Logistiikan perustutkinnon valmis-televat toimenpiteet: markkinointi, lukusuunnitelman tekeminen, ilmoittautuminen, valintakriteerit, yms. koulutuksen valmistelu.	Kevät 2013	Arto Kärkkäinen, Markku Väänänen, Harri Hakkola
Logistiikan perustutkinto näyttötutkintojenjärjestämissopimukset: autonkuljettaja, yhdistelmäajoneuvonkuljettaja ja linja-autonkuljettaja	elokuu 2013, uuden tutkintotoimikunnan 1. kokous	Arto Kärkkäinen
Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto, näyttötutkinnonjärjestämissopimus	syys - lokakuu 2013	Arto Kärkkäinen
Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto, näyttötutkinnonjärjestämissopimus	syys – lokakuu 2013	Arto Kärkkäinen
Varastonhoitajan tutkinto, näyttötutkinnonjärjestämissopimus	joulukuu 2013	Arto Kärkkäinen
Laatuasiat ja laatukäsikirjan laadinta	syksy 2013	Arto Kärkkäinen

Liite 2: Markkinointia, teippausideoita kuljetuskalustoon.

**Pysyykö rekka
lapasissa?**

**HURAUTA
LOGISTIikka-ALALLE**

www.sakky.fi

**Tarvitsetko
ammattipätevyyttä?**

**HURAUTA
LOGISTIikka-ALALLE**

www.sakky.fi

Takaoviteippaukset

AMMATTIPÄTEVYYSKOULUTUKSIA:

ADR-koulutus • Reak-koulutus • Taloudellinen ajo
Kuljettajan tulosvastuu • Trukki- ja varastokoulutus

Lisää koulutuksia: www.sakky.fi

Liite 3: Näyttötutkintoon hakeutuvan henkilön eteneminen tutkinnon suorittamisen vaiheissa.

